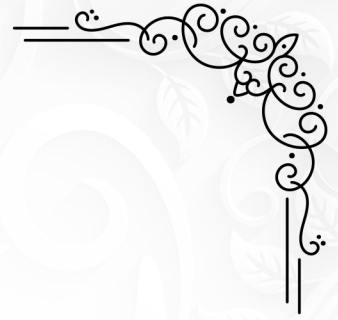

תדפיס

מתוך הסדרה
שתצא לאור
בקרוב

קובץ יחידויות קודש

❁ תשמ"א ❁

תשורה

משמחת בר המצווה של
מנחם מענדל שיחי' אהרוני
ח"י מנחם אב ה'תשפ"ד

קובץ

יחידויות קודש

✧ תשמ"א ✧

פתח דבר

בשבח והודאה להשי"ת וברגשי גיל וחדווה אנו שמחים להגיש בזה תשורה לנוטלים חלק בשמחתנו – הכנסת בנו היקר, מנחם מענדל שי', לעול המצות. וכמנהג שהתפשט בין אנ"ש בשנים האחרונות, מיוסד על מנהג כ"ק אדמו"ר הריי"צ בחתונת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח, מתכבדים אנו להגיש תשורה זו לידידנו שבאו להשתתף בשמחה זו.

תשורה זו כוללת אוסף יחידויות משנת תשמ"א, והינה תדפיס ראשוני מתוך סדרת 'יחידויות קודש' ההולכת ונערכת בתקופה זו ע"י בנו, אח החתן, הת' שניאור זלמן שי'.

הננו לברך את חתן בר המצווה שי' בברכת 'מזל טוב', ולאחל לו שיזכה לגדול כחיי"ל נאמן בצבא 'חיילי בית דוד', להימנות על בחירי התמימים, ולפעול את הגאולה מתוך הרחבה בחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

והאל הטוב יברך את כלל אחינו בית ישראל בברכות מאליפות מנפש ועד בשר, ובמיוחד בברכה העיקרית – שנוכה ללכת משמחה זו לשמחה העיקרית, "שמחת עולם על ראשם", בהתגלותו המיידית של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח, תיכף ומיד ממש.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

אברהם ורינת אהרוני

ח"י אב תשפ"ד

מבוא

בשבח והודיה להשי"ת יוצא לאור קובץ 'יחידויות קודש' על שנת תשמ"א, קובץ זה כולל תשעים ושש יחידויות¹, והינו תדפיס ראשוני מתוך סדרת 'יחידויות קודש' שתופיע בעז"ה בקרוב.

*

הסקירה המלאה על מעמדי היחידות, העבודה שנעשתה כאן ועוד, תופיע בעז"ה בסדרה המלאה. אך פטור בלא כלום אי אפשר, ולכן סקירה מתומצתת על סגנון היחידויות בשנת תשמ"א, בה מתמקד קובץ זה:

שינויים רבים עברו סדרי הכניסה ליחידויות, עקב כמות האנשים שהלכה וגברה משנה לשנה, שמירה על בריאותו של כ"ק אדמו"ר מה"מ שהתהדקה משנה לשנה (מאז שקיבל את האירוע הלבבי ר"ל, בשנת תשכ"ד), הוראות חדשות מכ"ק אדמו"ר מה"מ ועוד.

שנת תשמ"א מתאפיינת בכך שבשנה זו כבר הפסיק סדר היחידויות הרגיל מידי שבוע בימים הקבועים, והחל סדר של 'יחידות כללית'.

למרות סדר זה, בימים ספורים במשך השנה (כמפורט בסוף הקובץ), בעיקר בזמנים בהם באו אורחים – כתשרי, כסלו, שבט וכיו"ב, אכן התקיימו יחידויות פרטיות, אך הם היו קצרות ותכליתיות ככל הניתן, ומי שהי' לו שאלות השתדל לשאול אותם במכתבים.

עקב כך, רובן של היחידויות הינו קצר מאוד, וכולל ברכה קצרה או מענה על עניין ספציפי וכיו"ב. רק מעטים, כגון רבנים ואנשים חשובים, זכו לפגישות ארוכות ומפורטות.

סדר זה משתקף בבהירות מכמות תוכן היחידויות שנמצאים תחת ידינו, כפי שיווכח הקורא.

*

כללי העריכה העיקריים בקובץ זה:

רובן של היחידויות נכתבו ע"פ הבנת העורך ונלקטו ממקורות שונים (כמפורט בסוף הקובץ), חלקם אף נכתב ע"י המערכת ע"פ ראינות אישיים עם אותם האנשים. היחידויות שהוגהו ע"י כ"ק אדמו"ר מה"מ צויינו בתחילתם.

כמו"כ, רובן של היחידויות הינם תוכן בלבד, ונערכו ע"פ הצורך ובסגנון של דו-שייח. במקומות בהם נכתבו דברי כ"ק אדמו"ר מה"מ במקורם באידיש – הובאו דברי

(1) תוכנם של יחידויות מו, נו, פז הושמט מפני סיבות טכניות, ויודפס אי"ה בקובץ המלא.

כ"ק אד"ש מה"מ כפי שהם במקורם (למעט תיקונים דמוכח וכיו"ב), עם תרגום ללה"ק באותיות קטנות. היחידות שהוגהו ע"י כ"ק אדמו"ר מה"מ הובאו כאן ללא שינויים, למעט עריכת דברי הנכנס ליחידות והקישורים. בחלק מהמקומות, בהם ניכר שהכותב לא דייק במילות כ"ק אדמו"ר מה"מ, נוסחה היחידות בשפה ברורה יותר.

עבודה רבה הושקעה באיתור תאריך היחידות המדוייק וכן במציאת שמו המלא של בעל היחידות (במקום שזה לא פוגע בצנעת הפרט), אך במקומות רבים לא הצלחנו לאתר את התאריך המדוייק או את שם בעל היחידות, ולכן: במקום בו התאריך המדוייק לא ברור – נכתב טווח התאריך בו נערכה היחידות, ובמקום בו לא מצאנו את שמו (או את שמו המדוייק) של בעל היחידות – הובא השם כפי שהוא במקור או שלא הובא כלל.

התארים היחידים שניתנו הינם: הרב, ר', מר, הת' ומרת. תארים אלו ניתנו ע"פ מצבם בזמן הכניסה ליחידות (התואר 'רב' ניתן רק למי שבאותו הזמן כיהן ברבנות בפועל, התואר 'ר' ניתן לשומרי תומ"צ, התואר 'הת' ניתן למי שלמד בישיבת 'תו"ת', התואר 'מרת' ניתן לנשים הנשואות).

במקומות בהם מובא ציטוט או הפני' נוספו מראי מקומות.

עקב העריכה הנ"ל, יתכן מאוד שנפלו שגיאות, ועל כן אשמח לקבל הערות ותיקונים.

*

תודתנו נתונה לאלו שסייעו בהוצאת קובץ זה לאור.

*

אלפי אנשים זכו להיפגש עם כ"ק אדמו"ר מה"מ ביחידות, אך לצערינו לא נשמרו הרבה הנחות מיחידויות אלו, על כן, בקשתינו שטוחה כלפי אנ"ש שי' שיש בידם יחידויות של עצמם או של אביהם וזקניהם – אנא, אל תמנעו בר ותשלחו למערכת, בכדי שנוכל לפרסמם בהמשך.

ו"כל מי שהי' אצל הרבי ביחידות – יצייר לעצמו את פני הרבי כפי שנכנס אליו ביחידות. ואלה שלא ראו את הרבי, יציירו לעצמם את פני הרבי באמצעות תמונה . . וההתבוננות בציור פני הרבי תעורר אותם לבוא להכרה והרגשה ("דערהערן"), גם אם עד עתה לא היתה אצלם הכרה והרגשה"², עד אשר כ"ק אדמו"ר מה"מ יתגלה – "מלך ביופיו", תיכף ומיד ממש.

המערכת

להארות והערות

sichot.bl.hakodesh@gmail.com

א

[יום א', כ"ה תשרי תשמ"א]

יחידות לר' זלמן יפה :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אשתי קראה ביומנך שמחיאות הכפיים שלי כ"כ סוערות, עד שהקהל לא יכול להדביק את הקצב – והיא נבהלה לקרוא זאת. תבוא גם בשנה הבאה ואז יהי' שמח עוד יותר.

ב

[יום א', כ"ה תשרי תשמ"א]

יחידות לא' הילדים :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: האם נרשמת ל'צבאות ה"?
 הנ"ל לא ידע מה לענות.
 כ"ק אדמו"ר שליט"א: רקדת בהקפה¹ עם כל הילדים?
 הנ"ל השיב בחיוב.
 כ"ק אדמו"ר שליט"א: אם כך, אתה הרי ב'צבאות ה"!

---

(1) כ"ק אדמו"ר שליט"א ביקש שיקדישו את ההקפה החמישית בשמע"צ ושמח"ת עבור הילדים.

ג

[יום ב', כ"ו תשרי תשמ"א]

יחידות למרת זיוה פש :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מה עם הישיבה של הבן¹? האם זה הסתדר?
 הנ"ל: לא, זה לא הסתדר, הם לא הסכימו.
 כ"ק אדמו"ר שליט"א: מה הסיבה?
 הנ"ל: אין סיבה, כנראה שהעיכוב משמיים.
 כ"ק אדמו"ר שליט"א: כמו שלא מסכימים בלי סיבה, ככה יסכימו גם בלי סיבה. אם זה מתעכב כנראה שהעיכוב משמיים, כדי שיוכל לעשות 'ופרצת', ולהיות 'דוגמה חי' ומזהירה לאנשי הקיבוץ.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א ברכה שתצליח בעבודתה.
 כ"ק אדמו"ר שליט"א: מה עם העבודה של אבא? יש פרנסה? הוא קיבל איזו משרה?
 הנ"ל: אבא לא עובד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: בטח הוא מקבל כסף מה'פלומנד' או מחברה אחרת.
הנ"ל: כן.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: בוודאי זה לא מספיק לפרנסה. שהמצב יסתדר, ויקוים בו
"יגעת ומצאת"².

(1) הנ"ל גרה בקיבוץ עין הנציב, והיתה צריכה לקבל את אישור הקיבוץ בכדי שתוכל לשלוח את
בנה מחוץ לקיבוץ.
(2) ראה מגילה ו, ב.

ד

[יום ב', כ"ו תשרי תשמ"א]

יחידות לר' ישראל צבי הלוי הבר ורעייתו מרת ציפורה:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: שלום עליכם נאך אמאל [=עוד פעם].

כ"ק אדמו"ר שליט"א פתח את הפתק הוציא את הכסף, שם על השלחן וקרא.
כשהגיע לשמה של מרת שרה בליזינסקי¹ פנה כ"ק אדמו"ר שליט"א למרת ציפורה
ושאל: מה שורף לה?²

הנ"ל: היא סובלת מזה מאוד, שהרבי יברך אותה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ממה זה בא?

הנ"ל: מבעי' בזרימת הדם.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: הכי טוב להניע את האצבעות. מה הרופאים נתנו לה?

הנ"ל: כדורים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: איזה כדורים?

הנ"ל: אני לא יודעת, אבל זה לא עוזר.

כ"ק אדמו"ר שליט"א חזר לקרוא את הפתק, סימן קו מתחת המילים "ראשי
האצבעות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ברכה לכל אלה שהזכרתם כאן ויהי' בשורות [טובות], איהר
זאלט האבן נחת פון די קינדער און אייניקלעך און אור אייניקלעך וואס וועלן זיין
[=שיהי' לכם נחת מהילדים, הנכדים, והנכדים שיבואו], ובנקודה הפנימית, בהפצת היהדות
בכלל והפצת חסידות בפרט.

(1) אימה של מרת ציפורה הבר.

(2) הנ"ל כתבו בפתק ששורף לה ראשי האצבעות.

ה

[יום ב', כ"ו תשרי תשמ"א]

יחידות למרת איטה זוין :

הנ"ל: הלוואי שבעלי¹ הי' זוכה לראות את מה שאני ראיתי כאן השנה.
כ"ק אדמו"ר שליט"א: מנין לך שהוא לא זכה? נשמתו נמצאת כאן, יחד איתך.

(1) הרב שלמה יוסף זוין, נפטר באדר תשל"ח.

ו

[יום ג', כ"ז תשרי תשמ"א]

יחידות לרב טוביה בלוי :

כ"ק אדמו"ר שליט"א ברכו בהצלחה רבה בעסקנות הכללית, ובפרט בעניני חינוך.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: נאך א מאל א יישר כח פארן ספר 'כללי רש"י'¹, און מסתמא האט מען שוין אנגעהויבן אין דעם צווייטן חלק מיט נייע כללים און א סאך דוגמאות, עס זאל אויפרייצן די ליינער [=עוה"פ יישר כח עבור הספר 'כללי רש"י', מסתמא התחלת כבר בכתבת החלק השני עם כללים חדשים והרבה דוגמאות, שימשוך את הקוראים].

איך ווייס ניט אויב מ'האט אייך געמאכט אויפמערק זיך אז דער סגנון פון די 'כללים' איז נישט צוגעפאסט (ניט נאר פאר א "בן חמש למקרא"², נאר) אפילו ניט פאר א "בן עשר למשנה"² און "חמש עשרה לגמ"². מ'דארף האבן א עיון און ידיעות מוקדמות פאר ווען מ'ליינט אין דעם, אפשר איז געווען אייער כוונה פאר מורים און מורות, און דעריבער האט איר געשריבן אויף אזא רמה. אבער מיין ענין איז "ברוב עם"³ [=אני לא יודע אם שמים לב שהסגנון של 'כללים' לא מתאים (לא רק עבור "בן חמש למקרא", אלא) אפילו לא עבור "בן עשר למשנה" ו"חמש עשרה לגמ"]. צריך עיון וידיעות מוקדמות לפני שקוראים בזה, אולי כוונתך הייתה עבור מורים או מורות, ולכן כתבת בכזה רמה. אבל עניני הוא "ברוב עם".

הנ"ל: האם להו"ל עוד הפעם את החלק הראשון?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: וועגן דעם ערשטן חלק – זאל בלייבן אזוי, ווייל "עתיקא קשיא מחדתא", אבער דעם צווייטן חלק – זאלט איר שרייבן אין א סגנון ע"ד ווי איר שרייבט אייערע מאמרים אין די צייטונגען, אזוי ווי 'שערים' און 'המודיע' [=אודות החלק הראשון – שישאר כך, בגלל ש"עתיקא קשיא מחדתא", אבל החלק השני – תכתוב אותו בסגנון ע"ד כמו שאתה כותב מאמרים בעיתונים, כמו 'שערים' ו'המודיע'].
*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: בנוגע די 'משקה' וואס מ'האט אייך געגעבן פאר ר' עדין שטיינזלץ, אין די כוונה אז הרב חנוך גליצנשטיין זאל אויכעט געבן, ווייל איר אלע זיינט געווען צוזאמען אין דעם ענין⁴. און די כוונה איז נישט נאר די משקה, נאר אויך די רייד וואס עס האט זיך גערעדט דא, און מ'מיינט ניט 'דברי תורה', נאר די ענינים

הנוגעים למעשה, אזוי ווי מיט די קינדער, 'עטרת זקנים', 'מיהו יהודי וכיו"ב. און מעורר זיין איינער דעם אנדערן, און אלע צוזאמען, ווי צו מפרסם זיין (די זאכן), און "תשועה ברוב יועץ"⁵ [=בנוגע ל'משקה' שנתתי לך עבור ר' עדין שטיינזלץ, בכוונה שהרב חנוך גליצנשטיין יתן לו ג"כ, בגלל שכולכם הייתם ביחד בענין. והכוונה היא לא רק למשקה, אלא גם לדיבורים שנאמרו כאן, ואין הכוונה ל'דברי תורה', אלא לענינים הנוגעים למעשה, כמו עם הילדים, 'עטרת זקנים', 'מיהו יהודי' וכיו"ב. ותעוררו אחד את השני, וכולכם ביחד, לפרסם את הדברים, ו"תשועה ברוב יועץ"].

און בפרט איז איר זיינט דריי – האט דאס א כח פון א בי"ד, וועט דער אויבערשטער⁶ העלפן אז עס זאל זיין בהצלחה [=ובפרט שאתם שלושה – יש לכם כח של בי"ד, והקב"ה יעזור שיהי' בהצלחה].

---

(1) ראה כללי רש"י ע' 6.

(2) אבות ה, כא.

(3) משלי יד, כח.

(4) אולי הכוונה לספר 'שלושים שנות נשיאות' שיצא לאור בשעתו על ידם.

(5) משלי יא, יד.

(6) הערת הכותב: אוצ"ל כאן: זיכער [=וודאי].

[יום ג', כ"ז תשרי תשמ"א]

יחידות לר' שלמה מטוסוב:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מה קורה עם הישיבה?¹

הנ"ל: אנחנו ממתנינים להסכמת הרבי.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הצביע בידי על השולחן? ואמר: בנוגע לבחור שנבחר לראש הישיבה, אם הוא והרב ב. גורודוצקי מסכימים – גם אני מסכים.

הנ"ל: מה בדבר ה'תלמידים השלוחים'?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אם הם מסכימים – גם אני מסכים.

---

(1) בקאזבלאנקה, מרוקו.

(2) כאומר – העבודה רבה.

[יום ד', כ"ח תשרי תשמ"א]

יחידות לר' זושא ריבקין ורעייתו מרת נעמה:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: לא כתבתם את שמותיכם¹.

הי' יהודי שעצר אותו שוטר ברחובות לנינגרד, ושאלו: היכן תעודת הזהות שלך? מה שמך? היכן אתה גר? במה אתה עובד? טען היהודי לשוטר: עבור מה אתה צריך תעודת זהות, את שמי, מקום מגורי ובמה אני עובד? הרי אני בכבודי ובעצמי עומד לפניך!

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א²: אודות מה שאתה כותב בקשר לבואי לאה"ק – כשאהי' מוכן לנסוע אשלח לך מכתב.

- (1) כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף את שמותיהם בפתק.
 (2) הנ"ל ביקש בפתק שכ"ק אדמו"ר שליט"א יתגלה ויבוא לאה"ק.

ט

[יום ד', כ"ח תשרי תשמ"א]

יחידות לר' אברהם יצחק גליק ורעייתו:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: תכבוש את פראג ברוחניות, כיון שכאשר מדפיסים 'תניא' כובשים בכך את המקום!¹

כאשר תסיים עבודה זו – אטיל עליך עבודה נוספת.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה לאשה ואמר: ברכה בשביל שתמשיכו ב'הכנסת אורחים'.

- (1) הנ"ל התעסק בהדפסת 'תניא' בעיר פראג. אודות כך ראה ע' כפר חב"ד גליון 486 ע' 126 (נעתק בנזר התניא ח"א ע' שכה).

➤

[יום ד', כ"ח תשרי תשמ"א]

יחידות לפלדמן¹:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מדוע לא כתבת 'הכהן' בהזמנה²? 'פלדמן' הוא שם בן 500 שנה ואילו 'הכהן' הוא עוד מזמן מתן-תורה.

- (1) נער בר-מצוה.
 (2) לבר-מצוה של הנ"ל.

יא

[יום ד', כ"ח תשרי תשמ"א]

יחידות לר' חיים הלל אזימוב:

הנ"ל סיפר לכ"ק אדמו"ר שליט"א שהוא מודאג מהפצצה שנשלחה לביה"ס חב"ד בפריז¹.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "טראכט גוט וועט זיין גוט"² [=תחשוב טוב יהי טוב].

- (1) באותה תקופה היו בצרפת כמה מאורעות אנטישמיים חריפים. אחד המאורעות המרכזיים הי' פיצוץ של כמה בתי כנסת בצרפת, וכמו"כ נשלחה פצצה לת"ת חב"ד בפאריז. ראה לקמן יחידויות יב"ד.

(2) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' תקלו. ח"ז ע' קצו.

יב

[יום ד', כ"ח תשרי תשמ"א]

יחידות לר' שמואל גורביץ :

אודות הפצצה שנשלחה לביה"ס חב"ד בפריז¹ אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: יש לטפל בזה.

(1) ראה לעיל יחידות יא. וש"נ.

יג

[יום ד', כ"ח תשרי תשמ"א]

יחידות לא' :

אודות המאורעות בצרפת¹ אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: יש לקוות שהדבר יערך זמן קצר בלבד, ולאחמ"כ הממשלה והמשטרה יטפלו בדברים הללו ביותר רצינות, ואזי תהי' מנוחה ויהי' ניתן לנצלה עבור קירוב כל היהודים לתורה ומצוות.

(1) ראה לעיל יחידות יא. וש"נ.

יד

[יום ד', כ"ח תשרי תשמ"א]

יחידות לא' :

אודות המאורעות בצרפת¹ אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: עוד זמן מה יהי' בצרפת יותר שקט ממה שהי' קודם.

כ"ק אדמו"ר שליט"א ציין לשבח את האחדות ב'עצרת המחאה', ואמר שכבר זמן רב לא היתה אחדות נפלאה כזאת.

(1) ראה לעיל יחידות יא. וש"נ.

טו

[יום ד', כ"ח תשרי תשמ"א]

יחידות לא' :

הנ"ל ביקש ברכה שיוכל להיפטר מחבריו הגויים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: הרי יש שם¹ יהודים רבים!

אני אחשוב עליך בתפילתי.

הנ"ל: האם זה יעזור?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ודאי.

(1) אולי הכוונה למקום בו מתגורר הנ"ל.

טז

[יום ד', כ"ח תשרי תשמ"א]

יחידות לאשה¹ ומתורגמן :

האשה: הרופא אמר ש... עלול להזיק.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מעולם לא שמעתי על דבר כזה, תפני לרופא אחר.

*

בסיום היחידות, כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לה דולר.

(1) מארגנטונה.

יז

[יום ד', כ"ח תשרי תשמ"א]

יחידות לא' ורעייתו :

כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה לאשה ואמר: תעודדי נשים לגדל משפחות גדולות!¹

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה לבעל ואמר: הואיל ודבריך מגיעים לאזני יהודים רבים, תכניס יותר יהדות.²

(1) הנ"ל הינה 'עובדת סוציאלית'.

(2) הנ"ל הינו עיתונאי ושדרן ברדיו.

יח

[תשרי תשמ"א]

יחידות לר' גרשון בורקיס ורעייתו מרת פנינה :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מי משווק את הסיפרונים¹ באה"ק?

ר' גרשון בורקיס אמר את שם הסוחר.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: הוא רק מוכר ספרים או שהוא גם מפיץ?

הנ"ל: יש לו חנות לממכר ספרים, אבל הוא עוסק גם בהפצה סיטונאית.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מי מפיץ את הספרים בחו"ל?

הנ"ל: עדיין לא מצאתי.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: צריך לדאוג שיהי' משהו שיפיץ גם בחו"ל.

*

בסיום היחידות, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: ס'איז א גוטע זאך, און מ'דארף (דאס) מפיץ (זיין) וואס מערער [= זה דבר טוב, וצריך להפיצו כמה שיותר].

(1) ספרוני 'מחניים'.

יט

[תשרי תשמ"א]

יחידות לר' מרדכי אנגלסמן :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: השי"ת ימלא משאלות לבב כאו"א מכם בגשמיות ורוחניות בעניינים הפרטיים ובעניינים הכלליים, ובנקודה הפנימית, והיא:

לגדל את כאו"א מהילדים לתורה, לחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה בגשמיות וברוחניות ובריאות הנכונה, ובשמחה וטוב לבב.

הצלחה רבה ומופלגה בהתלמידים והתלמידות, המושפעים והמושפעות, ובפרט במוסד הקדוש – הת"ת בבני ברק, ובאופן ד"מוסיף והולך ואור" ברוחניות, ובדרך ממילא תהי' הרחבה גם בעניינים הגשמיים שלו.

אני אתן לכאו"א מכם 'שליחות מצוה' נוסף על האמור, וכאשר תחזרו לאה"ק תתנו השטרות לענין של צדקה, וזה יוסיף בברכת ה' בכל המצטרך.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר אודות הוספה בעניני הת"ת.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: תודה לא מגיעה לי – היא מגיעה לכם על כך שהנכם מעניקים לי הזדמנות להשתתף בדבר שהנכם מוסרים בו את הנפש ומצליחים בזה.

ויהי רצון שיהי' פרי טוב בעמלו עוד יותר מעד עתה ובלשון הגמ'¹ שיהי' "עולמך תראה בחייך", "מוסיף והולך ואור" ושיהיו בשורות טובות.

(1) ברכות יז, א.

כ

[תשרי תשמ"א]

יחידות לר' אבא ברננסון ורעייתו מרת אילנה :

כ"ק אדמו"ר שליט"א (באנגלית)¹: מן הסתם, אולי עשיתם איזו טעות ב'טהרת המשפחה'. גם אם למדתם את ההלכות הרי אפשר לשכוח, וכדאי ללמוד את ההלכות עוד פעם, עוד פעם ועוד פעם.

שיהי' לכם זרעא חי' וקיימא.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א בירך אותם בפרנסה.

(1) הנ"ל כתב בפתק – שמת להם העובר לפני שנולד.

כא

[תשרי תשמ"א]

יחידות לר' יוסף שאול ברשימול:

הנ"ל העניק לכ"ק אדמו"ר שליט"א מפתח מזהב של מוסד 'האדרת והאמונה' בפאריז.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הרים בידיו את המפתח ושאל: מהיכן זה?
הנ"ל: מפריז.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מהיכן בפריז?
הנ"ל: מרובע 18.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הרים את הקופסא, הוציא עפרון, רשם על הקופסא את המספר 18 והניח את הקופסא על השולחן¹.

(1) הערת הנ"ל: כשנכנסתי ליחידות בחנוכה תשמ"א עדיין הקופסא היתה מונחת על שולחן כ"ק אדמו"ר שליט"א, ר' יוסף דרי סיפר לי שבקיץ תשמ"א הוא נכנס ליחידות והתרגש מאד לראות שעדיין הקופסא מונחת על שולחן כ"ק אדמו"ר שליט"א באותו מקום!

כב

[תשרי תשמ"א]

יחידות לת' שלמה זלמן ברקוביץ:

כ"ק אדמו"ר שליט"א¹: נפסק² בשו"ע³: מקום שאדם רוצה ללמוד – שם ילמד, אך יחד עם זאת יש לכבד את רצון ההורים.

(1) הנ"ל כתב בפתק – שהוא רוצה לעבור (מישיבת 'אתרי' הליטאית) ל'תו"ת' בכפר חב"ד, אך הוא לא עשה זאת בגלל אחיו הגדול.

(2) בהנחה נכתב שכ"ק אדמו"ר שליט"א ציטט את אדמו"ר הזקן מתוך השו"ע שלו, ונראה שזוהי טעות, כיון שסימן רמ בשו"ע אדמו"ר הזקן לא הגיע לידינו לע"ע.

(3) יו"ד סו"ס רמ.

כג

[תשרי תשמ"א]

יחידות לר' סעדיה דהן, רעייתו מרת חסיבה ובתם דבורה לאה:

כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה לדבורה לאה ושאל: יש לך בת מצוה בי"א מר-חשון¹?
הנ"ל: כן.

כ"ק אדמו"ר שליט"א ברכה.

(1) יש לציין שאח"כ התברר שהיא נולדה במוצאי י"א חשון – י"ב חשון.

כד

[תשרי תשמ"א]

יחידות לא' ורעייתו :

כ"ק אדמו"ר שליט"א¹: ישנם כאלה הנוהגים לפתוח חומש או תהילים, וע"פ הפסוק הראשון שמזדמן להם – לומדים מה לעשות.

נוסף לזה, כדאי שכ"א מכם יבהיר לזולתו את דעתו, ומזה תגיעו להחלטה.

(1) הנ"ל קבלו הצעות שידוך עבור א' מילדיהם, ולא הצליחו להחליט לאיזה מהם לגשת.

כה

[תשרי תשמ"א]

יחידות לא' :

כ"ק אדמו"ר שליט"א¹: הרופאים הרי לא אמרו שזה דחוף, וגם, הרי משיח כבר בא עוד מעט, ואז לא יצטרכו לכל הענינים האלה.

(1) בקשר לניתוח.

כו

[תשרי תשמ"א]

יחידות לא' :

כ"ק אדמו"ר שליט"א¹: האם הוא נרשם ב'צבאות ה'?" שיתעסק בזה וישפיע גם על אחרים.

(1) בקשר לבנו של הנ"ל.

כז

[תשרי תשמ"א]

יחידות לא' הילדים :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מה אתה לומד בתור...¹ שני?
הנ"ל: 'לאטינית'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אינני רואה בזה שום תועלת, תחליף ל'פוטבול'.

(1) בהנחה חסרה מילה, ואוצ"ל: מקצוע.

כח

[תשרי תשמ"א]

יחידות לא':

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו 200 דולר כהשתתפות בחובותיו.

כט

[יום ב', ט"ו כסלו תשמ"א]

יחידות לר' זושא ריבקיין¹, על מנת להזמין את כ"ק אדמו"ר שליט"א להכנסת ס"ת שנכתב לזכות כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית חיה מושקא:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: שלום עליכם, ר' זושא.

הנ"ל הניח לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א מעטפה, שבה כתב ההזמנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א, החתימות של אנ"ש ויד לס"ת עשויה מכסף טהור.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: החתימות המצורפות חדשות או ישנות?²

הנ"ל: זה חתימות חדשות, אבל הם רק חתימות מכפר חב"ד, את החתימות מירושלים, נחלת הר חב"ד ושאר יישובי אנ"ש באה"ק לא הספקתי להביא.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: עוד אפשר לשלוח ולצרף את שאר החתימות.

האם יש לחתימות שייכות לס"ת?

הנ"ל: כן, זה הזמנה לרבי ולרבנית.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מתי אתה יוצא מכאן?

הנ"ל: אי"ה, מחר בשעה 16:00.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: לכבוד ספר התורה נערוך מחר התוועדות קצרה לפני נסיעתך.

הלילה יש חתונה, וא"א לעשות זאת. אתה הרי מגיע במיוחד מאה"ק, ולכן נעשה לכבודך מסיבת פרידה מחר בשעה 14:15³, התוועדות קצרה עד מנחה, ואחרי מנחה תסע לשלום. תסדר רכב שימתין לך בחוץ, בכדי שתוכל לנסוע במהירות לשדה התעופה.

את 'יד הכסף' תשאיר אצלי, אני אביא אותה לשולחן ההתוועדות, אח"כ אני אחזיר אותה לך.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: האם כבר הספקת לנוח או שכאילו לא נסעת? בכל אופן, תדאג שיהי' עוד התוועדות אצל היהודים.

לך תנוח, כדי שיהי' הכל כדבעי, ועד מחר יכול כבר משיח לבוא.

הנ"ל: יחד עם הרבי.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: גם אז נלך יחד עמכם.

יישר כח גדול בשם כל המשלחים, נתראה בהתוועדות שתתקיים מחר, מן הסתם
בשעה 14:15.

יישר כח גדול.

- (1) הנ"ל ביקש מר' יהודה לייב גרונר להיכנס יחד איתו, כדי שאם הוא ישכח את דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א – ר' יהודה לייב גרונר יזכיר לו.
(2) כבר בתשל"ח הנ"ל החתים את אנ"ש על הזמנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א לבוא לאה"ק.
(3) בהנחה אחרת: 15:30.

ל

[יום ב', כ"ג כסלו תשמ"א]

יחידות לא¹:

הנ"ל: יש לי תאוה חזקה לעישון, וזה מזיק לי לבריאות, לכן אני מוסר לרבי את הסיגריות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: זאלסט אויסנוצען דעם קאך אין תורה ומצוות [=תנצל את החיות [של התאוה] לתורה ומצוות].

כשתפטר מהתאוה הזאת² – וועט איר שרייבן א בריוול, וועל איך אייך שיקן א סיגרט [=תכתוב לי מכתב, ואני אשלח לך את הסגרי' [בחזרה]].

(1) מברזיל.

(2) גירסא אחרת: כשיהי' לך תאוה חזקה כ"כ, עד שאתה לא יכול להתאפק – וועט... (כבפנים).

לא

[יום ב', כ"ג כסלו תשמ"א]

יחידות לא':

הנ"ל: האם להכנס לפוליטיקה?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מספיק שאחותך עוסקת בזה.

*

הנ"ל: אני מכניס מורים דתיים ל... ואני רוצה עידוד מאנ"ש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אני תובע זאת.

הנ"ל: יש לי נחת מביה"ס הזה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: נחת? מען דארף שטרעבן [=צריכים לשאוף יותר]!

וכפירושי¹ על הפסוק² "בשמים ממעל ועל הארץ מתחת": בענינים של "שמים", רוחניות – צריכה להיות השאיפה להיות וואס מער העכער [=כמה שיותר גבוה] ממי

שלמטה ממנו, משא"כ בענינים של "ארץ" – צריך להיות זיין צופרידן [=שמח] ממה שיש לו כבר.

(1) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ה ע' רלז (נעתק בהיום יום כ"ד חשון), וראה אג"ק שם ח"ד ע' קכ (נעתק בהיום יום ל' סיון).
(2) דברים ד, לט.

לב

[יום ב', כ"ג כסלו תשמ"א]

יחידות לא' הרבנים:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: הרי אתה הרב... ממדינת...¹.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: תשתדל לפעול גם במדינות הסמוכות בענין של "נר מצוה ותורה אור"².

(1) יש לציין שהנ"ל לא כתב את שם משפחתו בפתק, אלא רק את שמו ושם אמו, וכ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בפתק את שם משפחתו של הנ"ל, וכן את התואר 'הכהן'.
(2) משלי ו, כג.

לג

[יום ב', כ"ג כסלו תשמ"א]

יחידות לא' ובנו:

כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה אל הילד ושאל: מה אתה לומד?
הנ"ל: פרשת ויצא.

כ"ק אדמו"ר שליט"א שאל שאלות אודות יעקב אבינו.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אתה ב'צבאות ה"?

יש לך כבר סמל?

האם כבר הועלת בדרגא?

לד

[יום ג', כ"ד כסלו תשמ"א]

יחידות לר' שלום דובער פרידמן ובנו יוסף יצחק:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: דער אויבערשטער זאל אייך בענטשן ביידן צוזאמען, און יעדערן באזונדער, און אויך די גאנצע משפחה אין אלץ, אין וואס איר נויטיג זיך אין גשמיות און אויך ברוחניות, סיי אין ענינים כללים און סיי ענינים פרטיים, און אזוי ווי עס איז נהוג מוסיף זיין אין לימוד התורה והחסידות והפצת מעיינות [=השי"ת יברך

אתכם שניכם ביחד, וכ"א לחוד, וגם את כל המשפחה בכל המצטרך לכם בגשמיות וגם ברוחניות, הן בענינים הכלליים והן בענינים הפרטיים, וכנהוג להוסיף בלימוד התורה והחסידות והפצת המעיינות].

און אויך בנוגע צו 'שמי"ר'¹ – די ארבעט זאל זיין בהצלחה, ניט קוקענדיק אויף אלע שוועריקייטן, בין אז דאס איז אמת'ע שוועריקייטן און סיי אז די שוועריקייטן זיינען מוגזמים. און אז מען וועט ווענדן זיך צו די פאסענדיקע מוסדות וועלן זיי געוויס העלפן אין געלט זאכן [=וגם בנוגע ל[עבודה ב]'שמי"ר' – שהעבודה תהי' בהצלחה, מבלי להסתכל על כל הקשיים, הן קשיים אמיתיים והן קשיים מוגזמים. כשפונים למוסדות המתאימים הם ודאי יסייעו בענינים הכספיים].

און יעדער איינער וואס ארבעט אין 'שמי"ר' זאל זיין א ביישפיל אז ער גייט און איז מוסיף אין לימוד התורה און קיום המצוות, ווייל מיט דעם קען מען אמאל מער אויפטאן ווי מיט הויכע רייד. און אזוי ווי די פעולות פון 'שמי"ר' האבן אן אופקלאנג מאחורי 'מסך הברזל', איז יעדער פעולה וואס מען טוט אין אה"ק מיט רוסישע אידן האט א כפול'דיקן באדייטונג צו מקרב אידן צו אידישקייט [=וכ"א שעובד ב'שמי"ר' יהי' דוגמא שהולך ומוסיף בלימוד התורה וקיום המצוות, כי בזה אפשר לפעמים לפעול יותר מאשר דיבורים נעלים. ומכיון שפעולות 'שמי"ר' יש להם הד מאחורי 'מסך הברזל', [הרי] כל פעולה שעושים באה"ק עם יהודי רוסי' יש לה משמעות כפולה לקרב יהודים ליהדות].

כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה אל יוסף יצחק ואמר: און דו זאלסט האבן הצלחה אין לימוד התורה, סיי אין נגלה און סיי אין חסידות, און זאלסט זוכה זיין א חסיד ווי מען דארף צו זיין, און זאלסט הולך און מוסיף זיין אין לימוד התורה און חסידות, און זאלסט זיין א למדן [=ותצליח בלימוד התורה, הן בנגלה והן בחסידות, ותזכה להיות חסיד כדבעי, ותלך ותוסיף בלימוד התורה והחסידות, ותהי' למדן].

כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה בחזרה לר' שלום דובער ואמר בחיוב: און דאס איז אויף אייך אויך געזאגט געווארן [=זה נאמר [גם] עליכם].

איך וועל אייך מאכן פאר א 'שליח מצוה', יעדערן צו 2 דולרים [=ברצוני למנות אתכם ל'שליחי מצוה', כ"א ל-2 דולרים].

איר פארט צוריק אדער איר בלייבט [=אתם חוזרים או נשארים]?

איר וועט צוטיילן די דולר'ן דא אויף צדקה, און איר וועט דאס צוטיילן אין אה"ק [=תחלקו כאן דולרים לצדקה, ותחלקו גם באה"ק].

און וועגן 'שמי"ר' איז ידוע, אז בשעת מען האט געבויט דעם ביהמ"ק, אז געווען אזא מין זאך² וואס האט געשפאלטן שטיינר – איז זאלן אויך די פעולות פון 'שמי"ר', שפאלטן די שטיינערנע הארץ פון די רוסישע אידן, אויב עס איז נאך דא אזוינע [=אודות 'שמי"ר' הרי ידוע, שבשעה שבנו את ביהמ"ק, הי' כזה מין דבר שבקע אבנים – שגם פעולות 'שמי"ר' תבקענה את לבבות האבן של יהודי רוסי', אם עדיין ישנם כאלו].

*

יוסף יצחק: בשכונתנו מתקיים שיעור תניא שמוסר אותו ר' יוסף יצחק אופן, והם בקשו ברכה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: וואו איז דער שיעור [=היכן [מתקיים] השיעור]?
הנ"ל: בסנהדרין המורחבת בירושלים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אין א ביהכ"נ אדער אין א בית פרטי [=בביהכ"נ או בבית פרטי]?
הנ"ל: בביהכ"נ.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: און ווי אופט איז דאס [=מהי התכיפות בזה]?
הנ"ל: בכל יום רביעי.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: דער שיעור זאל זיין בהצלחה! עס איז דאך באוואוסט אז דער שווער האט געזאגט³, אויף דעם מאמר פון דעם אלט'ן רבי'ן נ"ע⁴, אז "ביום הרביעי נטלו המאורות"⁵ – ב'ת'. אמנם עס געזאגט געווארן י"ט כסלו, יום שלישי, נאר דאס איז געווען אין אוואונט, איך וויס ניט צי זיי⁶ האבן מכוון געווען צו דעם [=שהשיעור יהי בהצלחה! הרי ידוע שכ"ק מו"ח אדמו"ר אמר על מאמר אדמו"ר הזקן, ש"ביום הרביעי נטלו המאורות" – ב'ת'. אמנם זה נאמר בי"ט כסלו, ביום שלישי, אלא שזה הי' בערב, אינני יודע האם הם כוונו לזה].

כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר: עכ"פ זאל זיין בהצלחה [=עכ"פ שזה יהי בהצלחה].

- 1) הנ"ל הי' ממייסדי ארגון 'שמי"ר' – 'אגודת שומרי מצוות יוצאי רוסיה'.
- 2) כ"ק אדמו"ר שליט"א עצר לרגע, כמחפש מילה מתאימה [הערת הנ"ל: אולי כדי לא להגיד את המילה "תולעת"].
- 3) לקו"ד ח"א לב, א. מב, א.
- 4) היום יום ו' סיון.
- 5) ראה פרש"י בראשית א, יד. חגיגה יב, א.
- 6) הכוונה למארגני השיעור.

לה

[כסלו תשמ"א]

יחידות לאי¹:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: תספר איזה 'גוט ווארט' [=מילה טובה].

הנ"ל: עד שעה מאוחרת בלילה – שאני הולך לישון – אני שומע את 'קול התורה' משיבת 'תורת אמת'.

(1) מירושלים.

לו

[כסלו תשמ"א]

יחידות לר' יהושע יוזביץ:

כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר שהוא יתן לו מיד 2 דולרים¹ כדי שלא ישכח הדבר ע"י ריבוי הדברים, וסיפר לו מה דיבר קודם² יהודי ירושלמי אודות ישיבת 'תורת אמת'³.

הנ"ל: מהי חוות דעתו של הרבי לגבי תוכנית לבנות בנינים נוספים למוסד?
 כ"ק אדמו"ר שליט"א: אני חסיד גדול של בני', ובמילא תבנו ככל היותר. ובשבוע
 הבא, כשתיערך מסיבה עבור המוסד, תספרו שבשעה⁴ עשרה לשתים בלילה שוחחנו
 בנוגע לבני'.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר אודות הכנסת אדם נוסף לישיבה, על מנת שיכניס יותר
 חיות בנגלה, בין הדברים אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: אין זה גורע מאלה שנמצאים שם
 כבר.

(1) באותו היום חילק כ"ק אדמו"ר שליט"א 2 דולרים לכ"א מהנכנסים, על מנת לתתם או את
 חילופיהם לצדקה.
 (2) לעיל יחידות לה.
 (3) הנ"ל הינו מנהל מוסדות 'תורת אמת'.
 (4) כ"ק אדמו"ר שליט"א הביט על השעון.

לז

[כסלו תשמ"א]

יחידות לר' זמרוני זעליג ציק :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ע"פ הדוחו"ת האחרונים שהגיעו אלי – הרי הצלחת
 הפעילות שלך היא למעלה מהמשוער¹.

אבל, מכיון שלטוב אין גבול – שיהי' זה ביתר-שאת ויתר-עוז.
 שלא יחסר בכח אדם ובתקציב.

(1) הנ"ל הי' 'שליח' בעיר בת-ים.

לח

[כסלו תשמ"א]

יחידות למר אלי סוסון :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: תפעל להשכנת שלום בעיר¹.

(1) הנ"ל הי' סגן ראש עריית ירושלים.

לט

[כסלו תשמ"א]

יחידות לאי¹:

כ"ק אדמו"ר שליט"א ברך אותו.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א²: בנוגע למה שאתה כותב אודות ההתקשרות – אין זה קשה כלל³, אלא פשוט.

---

(1) בעל תשובה, מאה"ק.

(2) הנ"ל כתב בפתק – שהוא רוצה להיות מקושר לכ"ק אדמו"ר שליט"א, אך זה קשה, כיון שלא נולד 'חסיד'.

(3) כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק מהפתק את המילה "קשה".

מ

[כסלו תשמ"א]

יחידות לאשה¹:

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לה 2 דולרים ואמר²: כשתגיעי לאה"ק תיתני את חילופיהם לצדקה³.

---

(1) מברזיל.

(2) הנ"ל כתבה בפתק שהיא נוסעת למרוקו.

(3) הערת הנ"ל: התפלאתי מאד – מנין ידע כ"ק אדמו"ר שליט"א שאני עומדת לנסוע גם לאה"ק!?

מא

[כסלו תשמ"א]

יחידות לאי¹:

הנ"ל נכנס עם זוג התפילין שלו וביקש מכ"ק אדמו"ר שליט"א שיאחז אותן בידו (לסגולה ולברכה), כ"ק אדמו"ר שליט"א החזיק את התפילין ואמר: עד עתה היתה לך חובה כלפי הקב"ה להניח תפילין ועתה מוטלת עליך חובה זו גם כלפי.

---

(1) נער מאיראן.

מב

[כסלו תשמ"א]

יחידות לאי¹:

הנ"ל סיפר לכ"ק אדמו"ר שליט"א שהוא רוצה לעבור לארה"ב.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ראשית, זו טרחה גדולה. שנית, הרי משיח עומד לבוא בקרוב!

---

(1) מאה"ק.

מג

[יום ד', ט"ז שבט תשמ"א]

יחידות לרב משה זאב ירוסלבסקי :

כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר אודות 'הכנסת אורחים'¹ שהיא 'גדולה' . מהקבלת פני שכינה², ובפרט עתה כשעומדים לפני ביאת המשיח וגילוי ה'שכינה'.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: האם ישנם אורחים שנשארים לשבת?

הנ"ל: רוב האורחים שעדיין נמצאים כאן ישארו.

(1) הנ"ל ניהל את ארגון 'הכנסת אורחים'.

(2) שבת קכו, א.

מד

[יום ד', ט"ז שבט תשמ"א]

יחידות לרב יצחק יהודה ירוסלבסקי :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: שלחו מכאן אברכים – מדוע אינם מסודרים? מדוע לא דואגים להסתדרותם? הם מחפשים לבד, איזה פנים יש לו כלפי משפחתו שם וכלפי משפחתו כאן?

חסרים כוחות באה"ק? למה לא מנצלים אותם!

אינני יודע איזה סדרים משונים יש לעניני הרבנות באה"ק, עכ"פ אתה – כמזכיר בית-הדין וחבר בית-הדין – צריך לראות שהעסקנים ישתדלו ויעשו עבורם.

ישנם כאלו שמבטיחים ואינם עושים, וישנם כאלה שאפילו לא מבטיחים – מחובת בית-הדין, חוב קדוש, לדאוג ולראות כיצד לעזור בהסתדרותם.

עניני העסקנות – שהעסקנים יעשו, עניני הרבנות – שהרבנים יעשו בשיתוף עם העסקנים, באופן שיכולים לנצלם.

בכלל, הרבנים באה"ק – אינני רוצה לדבר על פרטים – נופלים מהאברכים הללו, זיי זיינען שענער און בעסער [=הם יותר יפים וטובים] מאותם רבנים שאינם מ'כרם חב"ד', אתם משוחדים שהם יקבלו משרות רבניות, אבל זה תפקידכם – חוב קדוש שלכם.

מה

[יום ד', ט"ז שבט תשמ"א]

יחידות לא' ובנו¹ :

כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה לבן ושאל: איזה דרגא יש לך ב'צבאות ה'?"

הנ"ל לא ידע מה להשיב.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ב'צבאות ה' יש דרגות מ'קצין' ועד 'אלוף', תשתדל ללמוד טוב ולהתנהג כראוי עד שתגיע לדרגא הגבוהה ביותר, כשתגיע לדרגת 'אלוף' תודיע לי.

(1) מכפר חב"ד.

מו

[יום ה', י"ז שבט¹ תשמ"א]

יחידות לר' זלמן מרגליות ומשפחתו:

הושמט מסיבות טכניות, ויודפס אי"ה בקובץ המלא.

(1) בהנחה אחרת צויין שיחידות זו התקיימה ביום ד', ט"ז שבט.

מז

[יום ה', י"ז שבט תשמ"א]

יחידות לת' אברהם חיים אליהו לנדא:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מה שלום אביך?

הנ"ל: ברוך ה'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: חז"ל אומרים ש'ברוך ה' היא לא תשובה מספקת.

הנ"ל ענה בפרטות.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: רק את הוראות רבותינו נשיאינו בקשתי מאביך לפרסם, אף פעם לא אמרתי ולא רמזתי לאביך בנוגע להדפסת ענינים בנגלה, אך חשוב מאד אם יפרסם ענינים בנגלה (בכלל אצל חסידים – אם לא היו נוהגים 'הצנע לכת' בפרסום ענינים בנגלה הי' פחות התנגדות לחסידות).

הרי מבקרים אצלו הרבה רבנים ואם היו רואים את עניניו בנגלה היו מסתכלים אחרת.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ה'מתנגדי' ישע בחורים' שומעים מהראשי-ישיבות שלהם ענינים בנגלה, את זה הם יודעים וע"ז הם מתפלפלים, וכששואלים אצלם ענין מהצד – לא יודעים מה נעשה, ולכאורה אין אצלם ענין של לימוד החסידות ועבודת התפלה, ולכן היו צריכים ללמוד יותר נגלה, אבל למעשה זה לא כך.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: בכלל, שאביך ידפיס שו"ת, ובפרט שמות בגיטין.

הנ"ל: בבני ברק לא עושים גיטין.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ומה הי' לפני קום המדינה? הוא הרי רב 30 שנה!

הנ"ל: מתרצ"ו.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: בוודאי תשתתף באיזה שיעור כאן ועי"ז יהי' קשר בין שני הישיבות.

(1) הרב יעקב לנדא, רבה של העיר בני ברק.

מח

[יום ה', י"ז שבט תשמ"א]

יחידות לר' אלתר פרץ חיים שאולזון:

כ"ק אדמו"ר שליט"א¹: "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ"².

(1) הנ"ל ה' עורך שבועון 'צופר', וניהל מלחמה על כבודה של חסידות חב"ד מול ההתקפות של חסידי סאטמר שהתלהמו באופן קיצוני באותה תקופה, בעקבות מלחמתו ניסו אנשי סאטמר לפגוע בו פיזית.

(2) שמות א, יב.

מט

[יום ה', י"ז שבט תשמ"א]

יחידות לרוזן:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "מי שיש לו מנה רוצה מאתיים"¹:

כאשר יש לך כבר מיליון מצוות, עליך לפעול בענין המיליון השני. הדוגמא לכך היא: כאשר אוכלים מעט מקבלים תיאבון לאכול עוד יותר.

(1) ראה קה"ר פ"א, ג. פ"ג, י. רמב"ן ובחיי ס"פ חיי שרה. ועוד.

נ

[יום ה', י"ז שבט תשמ"א]

יחידות לאי¹:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: קיימת ההבטחה ש"ארבע הידות יהי' לכם"², כלומר, שכאשר נותנים מאה לירות לצדקה – הקב"ה נותן ארבע פעמים ככה, ארבע מאות לירות עבור זה, וכשנותנים מליון לירות – נותן הקב"ה ארבע מליון לירות עבור זה.

קיימת לפניך הזדמנות. אינני יודע את גודל ה'תאבון' שלך, אבל בכל אופן תקבל ארבע פעמים כנגד נתנתך לצדקה, ויעזור ה' שתעשה זאת מתוך שמחה וטוב לבב.

תודה חמה אם בין הצדקות שאתה נותן תתן עבור המוסדות המתנהלים ברוח כ"ק מו"ח, כי הגם שמצד חיוב הצדקה אפשר לצאת ידי חובה במקום אחר, אבל אז אני צריך זוכן א צווייטן [=לחפש מישהו אחר], ואם כן, זה יחסוך לי את הטרחה והדאגה.

תמסור דרישת-שלום ממוסדות 'ליובאוויטש' בלונדון, ולא כאחד שנמצא מבחוץ,
אלא כאחד שנמצא מבפנים.

(1) מלונדון.

(2) לשון הפסוק – ויגש מז, כד.

נא

[יום ה', י"ז שבט¹ תשמ"א]

יחידות לאי הרבנים²:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כדי להשפיע על אברכים לנסוע לדרום אפריקה יש לדבר
עמם במילים פשוטות, ולא דוקא במילים גבוהות ומסובכות.

(1) בהנחה אחרת צויין שיחידות זו התקיימה ביום ד', ט"ז שבט.

(2) מדרום אפריקה.

נב

[יום ה', י"ז שבט תשמ"א]

יחידות לבחורה:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: איפה את גרה?

הנ"ל: בקריית מלאכי.

כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר: אני מכיר את נחלת הר חב"ד.

נג

[שבט תשמ"א]

יחידות לילד שלום דובער גליצנשטיין:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מה השם שלך?

הנ"ל: גליצנשטיין.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אבל מה השם שלך?

הנ"ל: שלום דובער.

כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר: שלום.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מה הסמל שאתה לובש כאן?

הנ"ל: זה הסמל של 'צבאות ה'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מה השייכות שלך לסמל הזה?

הנ"ל: אני 'אלוף' ב'צבאות ה'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך מאד.

נד

[שבט תשמ"א]

יחידות לפליישער :

הנ"ל: אני לא מבקש דבר עבורי, וכל רצוני הוא שהרבי יברך את בני צבי, שיגדל לתורה, חופה, ולמעשים טובים, ויחדל מלהתחבר עם נערי שוליים.

אני מקבל על עצמי את האשמה לכך, מפני שלא חינכתי אותו בדרך של תורה ומצוות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א התעניין לגבי התהליך שהנ"ל עשה בדרך לחיי תורה ומצוות, ומה קורה עם בנו.

בסיום היחידות, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: אתה יכול להסיר דאגה מלבך לגבי עתידו.

נה

[שבט תשמ"א]

יחידות לצבי פליישער :

כ"ק אדמו"ר שליט"א שאלו אודות מה שעבר בחיים, במה הוא עובד ומה הם שאיפותיו.

*

בסיום היחידות, כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו דולר ואמר: אתה צריך להיכנס ללמוד בישיבה.

נו

[שבט תשמ"א]

יחידות ליוסף יצחק צוויבל :

כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה לו להיכנס ללמוד בישיבה.

נז

[יום ג', ד' אדר ב' תשמ"א]

יחידות לרבי יששכר דוב רוקח [האדמו"ר מבעלזא] :

הושמט מסיבות טכניות, ויודפס אי"ה בקובץ המלא.

נח

[יום ב', י"ז אדר ב' תשמ"א]

יחידות לר' מנחם מענדל גורליק :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: שלום עליכם עוד הפעם, ר' מענדל.

האם אתם מתעכבים – עד מתי אתם עוד כאן?

הנ"ל: עד ד' ניסן.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אם כך, האם תוכלו לקחת כמו תמיד את המצות¹?

הנ"ל: כן.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל שטר של דולר ואמר: בינתיים, עד לשליחות העברת המצה, אני נותן לכם דולר בתור 'שליחות מצוה', על מנת שתחליפוהו למטבע המדינה ותיתנוהו לצדקה.

נתראה עוד קודם נסיעתכם, תצליחו בכל, ותוכלו לקחת את שליחות ה'מצה שמורה' כמו בכל פעם.

הנ"ל: אמן.

---

(1) ראה יומן שנת "הקהל" בבית חיינו ע' 117.

נט

[יום ב', י"ז אדר ב' תשמ"א]

יחידות לרב מאיר צבי גרוזמן:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: זאל דער אויבערשטער ממלא זיין משאלות לבבך לטובה אין די אלע ענינים, און די אלע מענטשן וועגן וועלכע איר שרייבט אין דעם צעטל זאל זיין א הצלחה רבה ומופלגה און "לבניך אלו התלמידים"¹, און די תלמידים וואס איר האט זוכה געווען און לערנט מיט זיי², און זייט זיי מדריך און מתוך שמחה וטוב לבב. ובנקודה הפנימית, צוזאמען מיט דער פרוי מגדל זיין יעדער קינד, און אלע קינדער, לתורה חופה ומעשים טובים, און האבן פון זיי א חסידישע'ן נחת לאורך ימים ושנים טובות [=שהקב"ה ימלא משאלות לבבך לטובה בכל הענינים הללו, ולכל האנשים שאתה כותב אודותם בפתק שתהי' הצלחה רבה ומופלגה ו"לבניך אלו התלמידים", והתלמידים שזכית ללמוד אתם, ותדריכו אותם ומתוך שמחה וטוב לבב. ובנקודה הפנימית, יחד עם האשה לגדל כל ילד, ואת כל הילדים [יחד], לתורה, חופה ומעשים טובים, ושיהי' לכם נחת חסידי מהם לאורך ימים ושנים טובות].

איך וועל אייך געבן א 'שליחות מצוה' – א דולר, און קומענדיק צוריק אין אה"ק איר זאל (בייטן) אויף דארטיקע געלט, און אופגעבן אף צדקה, און דאס זאל נאך מער מוסיף זיין אין ברכת ה', און זאל זיין א חג פסח כשר ושמח [=אני אתן לך 'שליחות מצוה' – דולר, ובהגיעך חזרה אל אה"ק תחליפו לכסף מקומי, ותתן לצדקה, וזה יוסיף עוד יותר בברכת ה', ושיהי' חג פסח כשר ושמח].

---

(1) פרש"י דברים ו, ז.

(2) הנ"ל כיהן כראש ישיבת תו"ת בכפר חב"ד.

ס

[יום ב', י"ז אדר ב' תשמ"א]

יחידות לר' בצאלאל לנדוי :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: תודה על כך שלא הכנסת בספרך¹ את הפרקים על מחלוקת המתנגדים על החסידים, ובכך מנעת מחלוקת.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: תכתוב ענינים מהחסידות בעיתון 'המתנה החרדי'.

(1) 'הגאון החסיד מווילנא', ספר על חיי הגר"א.

סא

[יום ב', י"ז אדר ב' תשמ"א]

יחידות לר' אברהם זיגמן :

כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר אודות האחריות הגדולה המוטלת על אלה שיש בידם כלי השפעה כ"כ חזק – כמו רדיו¹.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אל תתרשם ותתפעל כלל משום נסיונות ומניעות, עליך לעמוד בתוקף בכל עניני תורה ומצוות, מבלי לוותר על אף 'קוצו של יו"ד'.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו חבילת דולרים² ואמר: אינני רוצה לספור כמה יש כאן, תחלק את זה לחבריך בשידורי ישראל.

(1) הנ"ל עבד ברדיו 'קול ישראל'.

(2) בחבילה היו 33 דולרים.

סב

[יום ב', י"ז אדר ב' תשמ"א]

יחידות לאי¹ :

כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר אודות יהודי ועולי רוס¹, ובין הדברים אמר: הטענה העיקרית של יהודי רוס¹ היא, שברצונם לחיות כיהודים מתוך חופש דת, אולם כאשר השלטונות רואים שלאחר יציאתם הם אינם שומרים תורה ומצוות, הרי בכך משמיטים את הטענה מאותם יהודים החיים עדיין ברוס¹ ורוצים לקבל אשרת יציאה!

– תסביר זאת ליהודים שיצאו מרוס¹.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אלו שנשלחו ל'מדינה היא' בתור תיירים, ובפועל באו בכדי ללמד – שיעשו זאת בצנעא ולא בפרסום.

(1) בעל תשובה מרוס¹, המתגורר באה"ק.

סג

[יום ב', י"ז אדר ב' תשמ"א]

יחידות לאי מאני"ש :

הנ"ל שאל את כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות שידוך לבתו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: הלא ידועה שיטתי בזה. איר ווייסט נישט [=אתם לא יודעים]?! שיטתי היא, שאפשר להשתדך גם עם אלה שאינם מ'ליובאוויטש' עדיין, ועי"ז לקרבם ל'ליובאוויטש'.

סד

[יום ב', י"ז אדר ב' תשמ"א]

יחידות לאי¹ :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: האנגלים הביאו אסירים לאוסטרלי², ו... הביאו יהדות לאוסטרלי.

---

(1) מאוסטרלי.

(2) כ"ק אדמו"ר שליט"א נקב בשם משפחתו של הנ"ל.

סה

[אדר ב' תשמ"א]

יחידות לר' נתן יצחק אוירכמן :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: בנוגע לדולרים – תכנס מחר למזכירות ותקבל¹.

---

(1) יש לציין שלפני היחידות הנ"ל אמר למספר בחורים שהוא מעוניין לקבל מכ"ק אדמו"ר שליט"א דולרים, על מנת שיוכל לפדותם בכסף עבור 'בית חב"ד' עכו, אותו הוא מנהל.

סו

[אדר ב' תשמ"א]

יחידות לאי ורעייתו :

הנ"ל בקשו ברכה לרפואת בנם, ששכב בבית הרפואה מחוסר הכרה, וכ"ק אדמו"ר שליט"א בירכם.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכ"א מהם שטר של דולר, ועוד שטר – על מנת לתחוב לידו של החולה ולהכניס את השטר לקופת צדקה.

הנ"ל: הוא לא יכול לאחוז את הדולר בידי!

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ידו היא באופן כזה¹, ואפשר להכניס את הדולר בכיפוף ידו².

---

(1) כ"ק אדמו"ר שליט"א הראה בידי הק'.

(2) יש לציין שכ"ק אדמו"ר שליט"א ביקש שהנ"ל יכנסו אליו.

סז

[אדר ב' תשמ"א]

יחידות לא' ורעייתו¹:

האשה: ברצוני להכין יצירה על בסיס ניגון 'ד' בבות' לאדמו"ר הזקן או על בסיס ניגון 'הקאפעלע' של אדמו"ר האמצעי².

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ניגון 'ד' בבות' הוא נעלה מדי, אולם יצירה שתבני על בסיס ניגון 'הקאפעלע' – אקבל בכבוד.

*

הנ"ל הראו לכ"ק אדמו"ר שליט"א תמונות של ילדיהם, וכ"ק אדמו"ר שליט"א ביקש להשאירן אצלו.

(1) בעלי תשובה, מדרום אפריקה.

(2) הנ"ל הינה מעבדת מוסיקה.

סח

[אדר ב' תשמ"א]

יחידות לא' הרבנים¹ ורעייתו:

הרב ביקש ברכה עבור א' מזקני החסידים באוסטרלי¹, בין דבריו הזכיר הנ"ל שאותו זקן כבר עבר את גיל 70, ויצא ל'פנסי'².

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אני עברתי תקופה קשה, ואני יותר מבוגר ממנו, ולמרות זאת עוד יש לי תכניות לעשר שנים, ולאחמ"כ לעוד עשר שנים והלאה. ובמילא שגם הוא יחזור לעבודתו – להפיץ יהדות וכו'.

(1) מאוסטרלי.

(2) בהנחה אחרת: כ"ק אדמו"ר שליט"א: האם לדעתכם שייך להטיל משימה [כ"ק אדמו"ר שליט"א נקב במשימה מסוימת] על...?
האשה: הוא זקן וכבר עבר את גיל שבעים.
כ"ק אדמו"ר שליט"א: ומה בכך? גם אני עברתי את גיל שבעים, ולמרות... (כבפנים).

סט

[אדר ב' תשמ"א]

יחידות לא' ורעייתו¹:

הנ"ל ביקשו ברכה מכ"ק אדמו"ר שליט"א עבור בתם שאינה מתפתחת כשורה, ושוהה בבי"ס ל'חינוך מיוחד'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: תעבירו אותה לחינוך הרגיל.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה להם עד איזה תאריך בדיוק ימשך הטיפול בה, והבטיח שמאותו יום ואילך ירוו ממנה נחת, ותצליח בכל.

(1) מצרפת.

ע

[אדר ב' תשמ"א]

יחידות לא':

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כשם שבשהותך כאן במשך שבוע מצאת פרנסה בשפע ברוחניות, כך, תשהה כאן עוד שבוע, ואזי תמצא פרנסה, ותחזור לביתך עם כסף וזהב כפשוטו¹.

(1) הנ"ל עסק במסחר, רומה ע"י סוחר גדול, ואיבד את כל נכסיו.

עא

[אדר ב' תשמ"א]

יחידות לאשה:

הנ"ל ביקשה ברכה ללידה קלה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: שיהי' חסיד, ירא שמים ולמדן.

עב

[יום ד', כ"ו אדר ב' תשמ"א]

יחידות לרב משה לוינגר:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: צריך לחזק את הבטחון ואת ההתנחלויות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר אודות כך שאסור להיכנע לגויים, והזכיר גם את הענין של 'כבוד ישראל', אי ויתור לאמריקה ועמידה בתוקף הכי גדול.

כ"ק אדמו"ר שליט"א עודד ושיבח את ההתעסקות בהתיישבות, ובמיוחד בחברון.

*

הנ"ל: בתקופת שיחרור חברון הרבי אמר שהוא מוכן לשלוח מתיישבים וכן לתמוך כלכלית ביישוב יהודי בחברון, לכן אני מבקש: א. שהרבי ישלח חסידים, ב. שהרבי יתן תמיכה כלכלית, ג. שהרבי יתן רשות להשתמש במבנים שבבעלותו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: דיבורי אז התייחס להקמת יישוב יהודי בחברון העתיקה, ולא להקמת קריית ארבע, שהיא בעצם פשרה שמהווה הסכמה לויתור על חברון האמיתית.

הנ"ל הציג לכ"ק אדמו"ר שליט"א את כל המפות והמסמכים של בנייני חב"ד בחברון.

כ"ק אדמו"ר שליט"א ביקש לדעת פרטים מלאים אודות 'בית רומנו', ולבסוף אמר: תקחו את הבית שלנו כמו שלקחתם את 'בית הדסה' וביהכ"נ אברהם אבינו. זה דבר חשוב.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א התעניין בשלומו ומצב בריאותו של הרב צבי יהודה הכהן קוק.

*

הנ"ל: מה למסור לאלה שממתינים בחוץ?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: תאמר שקיבלת ברכה להצלחת הפעילות.

*

בסיום היחידות, הנ"ל הזמין את כ"ק אדמו"ר שליט"א לבקר בחג השבועות בחברון.

כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר: למה אתה לא מזמין אותי לחג הפסח?

עג

[יום ג', י"ז ניסן תשמ"א]

יחידות לרב אפרים אליעזר הכהן יאלעס ומשפחתו:

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכולם 'שלום עליכם'.

הרב אפרים אליעזר הכהן יאלעס הציג את משפחתו.

*

הנ"ל אמר שא' מנכדיו נשאר ללמוד בישיבת 'בויאן' בירושלים, והזכיר שהאדמו"ר הנוכחי של בויאן (רבי נחום דב ברייער) עשה 'פדיון הבן' לבנו וברך שני ברכות: 'על פדיון הבן', ו'שהחיינו'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אבי הבן מברך שתיים"¹.

הנ"ל נתן לכ"ק אדמו"ר שליט"א את חתיכת הכסף שהאדמו"ר מבויאן נתן לו ב'פדיון הבן'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: א גרויסן יישר כח, דאס איז מסתמא א 'חתיכת כסף צרוף' וואס ס'געפינט זיך ביי זיי [=יישר כח גדול, זה מסתמא ה'חתיכת כסף צרוף' שנמצא אצלם].

פארוואס ציט זיך אזוי פיל מיט דער 'הכתרה'² [=מדוע] הוא] מתמשך הרבה זמן עם ה'הכתרה'?

הנ"ל: האדמו"ר הקודם מבויאן (רבי מרדכי שלמה פרידמן) דיבר בשבחו של האדמו"ר הנוכחי (רבי נחום דב ברייער).

כ"ק אדמו"ר שליט"א: איז דאך די קשיא נאך גרעסער – פארוואס עס ציט זיך איצטער [=הרי הקושיא גדולה עוד יותר – מדוע מתעכב עכשיו]?

הנ"ל: דיברו על כך בסעודת 'פדיון הבן', אך לא יכולתי להישאר כי הי' לי 'שבע ברכות'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מ'האט גערעכנט אז ס'וועט זיין גלייך נאך דער חתונה [חשבו ש[ה'הכתרה'] תהי' מיד אחרי החתונה?]

הנ"ל: לא יכולתי לנסוע אחרי החתונה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: איך רעד ניט פארוואס איר זיינט א הינצו ניט געפארן (ס'איז אבער ניט קיין גלאטע זאך), אן 'עולם' – לאזט מען ניט [=אני לא שואל מדוע אתם לא נסעתם (למרות שזה לא דבר חלק), בלי ה'עולם' – אי אפשר].

*

הנ"ל: הרב כשר נתן לי את ספריו, וביקש שאכתוב לו הערות, אך הנני מתפלא שלא הביא³ את ה'זהר'⁴ ש"שמע ישראל" הוא 'יחודא עילאה' ו"ברוך שם" הוא 'יחודא תתאה', אדמו"ר הזקן מביא זאת בתניא⁵.

וידוע הביאור בזה: שהכוונה ב'יחודא עילאה' – שאין מציאות העולמות כלל, ועפ"ז צ"ל שמצות 'קבעומ"ש' הוא לכאורה רק מצד 'דברי סופרים', מצד יעקב אבינו⁶, כיון שמצד אמיתית הענין לא שייך לצוות על כך, כיון שאין מציאות זולתו ית'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אבער דערנאך איז דאס געווארן א מ"ע, פונקט אזוי ווי בא מצות 'מילה', וואס בא 'מילה' איז אויך אזוי [=אבל אח"כ זה נעשה מ"ע, בדיוק כמו במצות 'מילה', שב[מצות] 'מילה' זה גם כך].

הנ"ל: הרמב"ם באמת לא מחשיב את מצות 'קבעומ"ש' בתור מצוה בפני עצמה, אבל יש 'ראשונים' שאומרים שהם ב' מצות: א. יחוד ה', ב. 'קבעומ"ש'.

ועפ"ז צ"ל הביאור בזה: דלכאורה מכיון שב"שמע ישראל" הכוונה שאין מציאות זולתו ית', איך שייך לצוות על 'קבעומ"ש' – הרי אין מציאות זולתו ית'? (והרב כשר בכלל לא מביא הזהר הנ"ל!).

כ"ק אדמו"ר שליט"א: הרב כשר האט מורא (וויבאלד ער האלט זיך פאר א גערער, איז אין אנדערע חסידות קוקט ער זייער ווייניק), ער בריינגט פון אלטער רבי'ן, פון תניא, און פון שער היחוד והאמונה אנטקעגן 'צמצום כפשוטו', אבער דאס ווייזט אויס, האט ער פשוט מורא צו דרוקן. איך וועל ניט זאגן אז ער האט ניט די ספרים, בלי 'עין הרע' קיין ספרים פעלט אים ניט [=הרב כשר מפחד (כיון שהוא מחזיק את עצמו כחסיד 'גור', הוא מסתכל פחות על חסידויות אחרות), הוא מצטט מאדמו"ר הזקן, מתניא, משער היחוד והאמונה נגד 'צמצום כפשוטו', אבל נראה, שהוא מפחד להדפיס זאת. אינני מתכוון לומר שאין לו ספרים, בלי 'עין הרע' ספרים לא חסר לו].

און דאס וואס איר זאגט, באווארנט דאס דער אלטער רבי'ן אליין⁷: ער שטעלט זיך אויף "שמע ישראל" – אז פארוואס שטייט דער לשון "אחד" ניט "יחיד"? בשעת מ'זאגט "אחד" איז "יש אחד ויש שני לו", פונקט אזוי ווי עס שטייט⁸ "יום אחד" – דערנאך איז געווען "יום השני"⁹ און "יום השלישי"¹⁰. אבער בשעת מ'זאגט "יחיד" אין ניטא קיין מציאות! [=ובנוגע למה שאמרת, אדמו"ר הזקן מבהיר זאת בעצמו: אדמו"ר הזקן

שואל על "שמע ישראל" – מדוע כתוב "אחד" ולא "יחיד"? כאשר אומרים "אחד" אזי "יש אחד ויש שני לו", כדוגמת הכתוב "יום אחד" – ואח"כ הי' "יום השני" ו"יום השלישי". אבל כאשר אומרים "יחיד" אין שום מציאות!].

און פארענטפערט: אז דאס איז פארבונדן מיט דעם וואס די גמ'¹¹ טייטשט אפ "אחד" – אז 'ח' איז "ז' רקיעים וארץ", 'ד' איז "ד' רוחות השמים", און 'א' איז "אלופו של עולם" [=והוא מתרץ: זה קשור לפירוש הגמ' ל"אחד" – 'ח' היא [כנגד] "ז' רקיעים וארץ", 'ד' היא [כנגד] "ד' רוחות השמים", 'א' היא [כנגד] "אלופו של עולם"],

במילא, איז טאקע דא דער 'א' – "אלופו של עולם", אבער ער איז "אלופו של עולם" – פון דעם 'ח' מיט דעם 'ד', נאר דארטן איז דאס אין א מעמד פון "אחד" [=במילא, אמנם ישנו ה'א' – "אלופו של עולם", אבל הוא "אלופו של עולם" – של ה'ח' עם ה'ד', ושם זה מצב של "אחד"].

במילא איז שוין שייך זאגן אויף דעם א ציווי, און ס'איז שייך זאגן אז א ס'איז דא א מציאות פון 'ח' און 'ד', און מ'דארף מאכן אז פאר דעם 'ח' און 'ד' זאל שטייען אן 'א' [=במילא, שייך לצוות על כך, ושייך לומר שישנו מציאות של 'ח' ו'ד', וצריכים לפעול, שלפני ה'ח' וה'ד' יעמוד ה'א'].
און ניט סתם אזוי אז דער 'ח' און 'ד' זיינען פארבונדן מיט "אלופו של עולם", נאר מ'שטעלט אוועק פריער דעם 'א' [=ולא סתם כך שה'ח' וה'ד' קשורים עם "אלופו של עולם", אלא, מלכתחילה מעמידים את ה'א' ראשונה].

אויף תרגום, ס'איז א מאדנע זאך, איז אויך דא די אלע אותיות אויף תרגום טייטש מען אפ "אחד" – "חדא", איז דא 'ח', 'ד' און 'א' [=בתרגום, ישנו דבר מוזר, שישנם כל האותיות בתרגום המילה "אחד" – "חדא", יש בה 'ח', 'ד' ו'א'];

וויבאלד אבער ס'איז תרגום – אין וועלט איז פריער זעט מען 'ח' און 'ד', און דערנאך זעט מען דעם 'א'. אין לה"ק – אין דער מצוה, איז צום אלעם ערשטן דער 'א', און דערנאך קומט דער 'ח' און 'ד' [=בגלל שזה תרגום, בעולם קודם רואים 'ח' ו'ד', ואח"כ רואים 'א'. בלה"ק – בהמצוה, קודם כל ישנו ה'א', ואח"כ מגיע 'ח' ו'ד'].
עד כדי כך, אז בשעת מ'שרייבט אין א ר"ת, שרייבט מען גארניט דעם 'ח' און 'ד', א ר"ת פון "אחד" – שרייבט מען מערניט ווי דעם 'א' [=עד כדי כך, שכאשר כותבים בר"ת, לא כותבים כלל את ה'ח' וה'ד', את הר"ת של "אחד" – כותבים רק עם 'א'].
הנ"ל: זה לפי דעת הרמב"ם.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: דער אלטער רבי'ן האט זייער מחבב געווען דעם רמב"ם¹², ואפילו דעם מורה נבוכים [=האדמו"ר הזקן מאוד חיבב את הרמב"ם, ואפילו את המורה נבוכים].

*

הנ"ל: פעם הייתי כאן ואמרו לי שמתפללים בשעה 8:30.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הגיב בשלילה.

הנ"ל: מהו המקור לזה שבמניין של הרבי מתפללים תפלת שחרית בשעה 10:00, לכאורה הרי זה לאחרי הזמן?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: איך וועל אייך ענטפערן. ס'איז דא אויף דעם צוויי תירוצים [=אני אענה לך. יש על כך שני תירוצים]:

א. איר זיינט דאך א מאל געווען אין פולין. מ'זאגט אויף ר' עקיבא איגער'ס א אייניקל (ער האט אנגעהויבן פירען רבי'סטווע אין פולין, ער האט געהייסן ר' לייב), אז בא אים איז געווען דער סדר אז די הכנות לתפילה פלעגט ער אריין ציען ביז מנחה, און דעמאלט פלעגט ער זיך שטעלן דאוונען. האט מען בא אים געפרעגט: היתכן? [=אתה הייתה הרי בפולין. מספרים על נכדו של ר' עקיבא, (שהוא התחיל לנהוג כאדמו"ר בפולין, ונקרא ר' לייב), שאצלו הי' סדר שההכנות לתפילה נמשכו עד מנחה, ואזי הי' נעמד להתפלל. שאלו אותו: היתכן?].

און האט ער גענטפערט: אז תפלה – איז צום אלעס ערשטן דארף זיין 'הכנות' לתפילה¹³, און אויב ניט – איז "תפלתו בטלה", במילא איז וואס וועט ער גייען קוקן אויף דעם זייגער כאפן די תפילה – בשעת ער איז נאך ניט פארטיג מיט דער הכנה, וועט דאך זיין דערנאך "תפלתו בטלה" [=והוא ענה: שבתפילה – לכל לראש צריך להיות 'הכנות' לתפילה, ואם לא – "תפלתו בטלה", במילא למה להסתכל בשעון ל'חטוף' את התפילה – כאשר הוא לא עשה 'הכנה', ואח"כ הרי "תפלתו בטלה"!]

ב. און נאכמער, איז דא דער טעם העיקרי: ס'איז דא א מאדנע גמ' אין סוכה¹⁴ בנוגע צו הדסים, אז "הואיל דנפיק מפומי דרב כהנא", האט מען בא אים געפרעגט – היתכן וואס ביסטו מהדר נעמען צובראכענע [=ועוד יותר, ישנו הטעם העיקרי: ישנה גמ' תמוה בסוכה בנוגע להדסים, ש"הואיל ונפיק מפומי דרב כהנא", שאלו אותו – היתכן שאתה מהדר לקחת ["הדסים"] פגומים?]

און האט ער גענטפערט: אזוי האט געטאן זיין רבי, און ער האט דאך געהאט די ברירה, און פונדעסטוועגן האט ער גענומען קטועים [=והוא תירץ: כך עשה הרבי שלו, והרי הייתה לו ברירה [אחרת], ולמרות זאת, הוא לקח [הדסים] קטועים].

דער סדר בא כ"ק מו"ח אדמו"ר דא איז געווען אז מ'פלעגט זיך שטעלן דאוונען אין צען אזייגער, במילא, וויל איך דאס ניט משנה זיין [=הסדר אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר פה, הי' נהוג להתפלל בשעה עשר, במילא, אני לא רוצה לשנות זאת].

הנ"ל ציטט גמ' ש'הכנה' היא ענין גדול.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ס'איז דא נאך מערער, דאס וואס ר' אליעזר האט געזאגט¹⁵ אז "מכשירי מצוה דוחין את השבת" – "מילה וכל מכשיריה", מיט אלע זאכן [=ועוד יותר, מה שאומר ר' אליעזר ש"מכשירי מצוה דוחין שבת" – "מילה וכל מכשיריה", עם כל הדברים].

ס'איז גאר, א סברא אז ר' אליעזר הגדול איז געווען א 'כהן', אין דער הקדמה צו 'פרקי דר"א' איז ער דארט מאריך אז ס'איז דא א סברא אז ר' אליעזר הגדול איז געווען א 'כהן' [=עוד יותר, ישנה סברה שר' אליעזר הגדול הי' 'כהן', בהקדמה ל'פרקי דר"א' הוא מאריך שם שישנה סברא שרבי אליעזר הגדול הי' 'כהן'],

אין מדרש¹⁶ שטייט אז ער איז געווען "מחלציק" – פון משה, איז משה איז דאך געווען א 'לוי', במילא ווייס מען ניט וואס ר' אליעזר איז געווען – א 'כהן' אדער א 'לוי' [=במדרש כתוב שהוא הי' "מחלציק" – ממשה, משה הרי הי' 'לוי', במילא לא יודעים מה ר' אליעזר הי' – 'כהן' או 'לוי'],

דערנאך איז דא א סברא, ער ברינגט דארט באריכות – אז ר' אליעזר הגדול איז געווען א 'כהן' [=אח"כ ישנה סברא, שמביא שם באריכות – שר' אליעזר הגדול הי' 'כהן'].

*

הנ"ל ביקש שכ"ק אדמו"ר שליט"א יכתוב לו מכתב ל'דינר' שעורך עבור הדפסת ספרו החדש¹⁷.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ס'וועט ניט זיין פארטיג ביום ההוא [=זה לא יהי' מוכן ביום ההוא]?

הנ"ל: בכתב זה יהי' מוכן.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: דער 'עולם' קען דאך ניט זען דעם כתב, איז אז ס'זאל זיין א תועלת פאר נאך [=ה'עולם' הרי לא יכולים לראות את הכתב, שיהי' תועלת עבור אחרים].

הנ"ל: צריכים קודם להדפיסו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: און א"א ס'זאל זיין פארטיג צום דרוק איז [=וא"א שיהי' מוכן לדפוס]?

הנ"ל: לא.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: זיי¹⁸ קענען דאך אייך ארויס העלפן אין די מפתחות, אין די גהה, ס'וואלט געווען גאר אן אנדער איכות [=הם יכולים לעזור לך במפתחות, בהגהה, שיהי' איכות אחרת לגמרי].

הנ"ל: ישנו ועד להוצאת הספר.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: דאס איז א באזונדער זאך [=זה דבר אחר].

הנ"ל: אינני יכול, וצריך קודם להגיה שוב התשובות כי ישנם טעויות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: דאס איז א ענין וואס 'אין לדבר סוף' [=זה ענין ש'אין לדבר סוף].

הנ"ל: כך היא דרכה של תורה – זה בונה וזה סותר, אך בכל זאת זה קשה, ואבקש את ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א – מנהיג הדור – על כך.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: איז "אין לדבר קצבה"? גיט עפעס א קצבה. צו ווען? ס'וועט זיין צו "זמן מתן תורתינו" [= "אין לדבר קצבה"? תן איזה קצבה. למתי? זה יהי' ל"זמן מתן תורתינו"]?

הנ"ל: שזה יהי' מוכן לדפוס?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ניין. איך רעד וועגן דעם אז א איך זאל זיך קענען זעצן און לערנען [=לא. אני מדבר אודות כך שאני יוכל לשבת וללמוד [בספר]],

דער דרוקן איז דאך ניט צוליב אייך, איז דרוקט דאך צוליב א צווייטן. איז כל זמן ס'איז ניט געדרוקט אין פועל – איז די זאך ניט קיין מציאות [=הדפוס הרי הוא לא בשבילך, הדפוס הוא הרי בשביל השני. כל זמן שהוא לא נדפס בפועל – זה דבר שלא במציאות].

איז גיט עפעס א קצבה? אפשר וועט דאס זיין צו "זמן מתן תורתנו"? – אויך צופרידן! [=תן איזה קצבה? אפשר שיהי' ל"זמן מתן תורתנו"? – אני אשמח!].

הנ"ל: זה מדי מהר. אני צריך לפחות עוד 6 שבועות בכדי להכין לדפוס, ועכשיו אין לי מי שיעזור בזה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: און וואס וועט איר לאזן אויף דער מהדו"ב? אז דאס וועט זיין אויספארקויפן וועט איר דארפן דרוקן א מהדו"ב, דארף מען עפעס מוסיף זיין אין דער מהדו"ב [=ומה תשאיר למהדו"ב? כאשר זה ימכר ותצטרך להדפיס מהדו"ב, תצטרך להוסיף משהו במהדו"ב].

הנ"ל: אינני יכול.

הנ"ל בקש מכ"ק אדמו"ר שליט"א מכתב הסכמה ובקשה לעזרה להדפסת הספר. כ"ק אדמו"ר שליט"א: איך ווילט מצרף זיין ביידע זאכן אין דעם זעלבן בריוו [=אני אצרף את שני הענינים באותו מכתב].

הנ"ל: זה יקח לי הרבה זמן, כיון שאני צריך להגיה שוב לפני שאני נותן להדפיס. כ"ק אדמו"ר שליט"א: דאס איז א גלייכע זאך, און דאס וואס איך טענה איז – אז ס'איז 'אין לדבר סוף' [=זה [דבר] נכון, וזה מה שאני טוען – ש'אין לדבר סוף']! הנ"ל: יש לי נטי' שאינני יכול להדפיס דבר שאינו מושלם.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: דאס איז א גלייכע זאך, וועגן דעם דינג איך זאגט ניט, אבער בשעת א מענטש איז זיך ניט מגביל...; וואס איז די זאך וואס "משביעין" לקיים את המצוות¹⁹? מ'איז דאך מצווין מ'הר סיני²⁰! און אעפ"כ, אז ער אין זיך מגביל נוסף על כך [=זה [דבר] נכון, על העבודה אני לא מדבר. אבל כאשר אדם לא מגביל את עצמו...; [לכאורה] מדוע "משביעין" לקיים את המצוות? הרי מצווים [על כך] מ'הר סיני! ואעפ"כ הוא מגביל את עצמו בנוסף לכך].

הנ"ל: בשביל זה אני צריך את ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: איך וועל אייך געבן צוויי. דער 'עולם' וויל דאך האבן דעם ספר, זיי דארפן ניט האבן די ברכות [=אני אתן לך שנים. ה'עולם' הרי רוצה את הספר, הם לא צריכים ברכות].

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: איך וויל בא אייך פרעגן א דרך אגב'דיקע, זאך דער גאנצער טומעל וואס ס'איז געווען שבת, דאס איז ניט געווען מיט אייער מחותן [=אני רוצה לשאול אותך דרך אגב, כל הרעש שהי' השבת, זה לא הי' עם המחותן שלכם]? הנ"ל: לא.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ער איז דאך אויך פון דעם 'תולדות אהרן' [=הוא הרי גם מ'תולדות אהרן'].

הנ"ל: הוא בנו של ר' אהרן רוט, והאדמו"ר מ'תולדות אהרן' הוא חתנו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אבער די חתונה איז ניט געווען מיט'ן 'תולדות אהרן'ס' אן אייניקל [=אבל החתונה לא הייתה עם הנכד של [האדמו"ר מ] 'תולדות אהרן']?

הנ"ל: כן, אבל זה מבנו – האדמו"ר מ'שומר אמונים'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: און אין וועלכע שול איז געווען דער טומעל – 'תולדות אהרן' [=ובאיזה 'בית כנסת' הי' הרעש – 'תולדות אהרן']?

הנ"ל: כן.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ס'איז געווען פארבונדן מיט די ישיבה בחורים, איז דאס אלעס מיט די תלמידים פון 'תולדות אהרן' [=זה הי' קשור לבחורי הישיבה, הכל הי' עם תלמידים מ'תולדות אהרן']?

הנ"ל: הם חלוקים בשיטות: 'תולדות אהרן' יותר נוטה ל'סאטמער', ו'שומר אמונים' יותר נוטה ל'ליובאוויטש'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: דער 'תולדות אהרן', דער אנפירער פון די 'ישיבה', איז בא מיר אמאל געווען²¹, און ער האט גערעדט ניט ווי א אנטי 'ליובאוויטש' [=האדמו"ר מ] 'תולדות אהרן', המנהיג של הישיבה, הי' אצלי פעם, והוא לא דיבר כמתנגד ל'ליובאוויטש'.

דער 'תולדות אהרן' איז געווען מיט עטליכע יאר צוריק אין ניו יורק, האבן מיר זיך געטראפן, און מיר האבן גערעדט אין לערנען, און מיט זיינע מענטשען האט ער גערעדט ווי 'ליובאוויטש' – ער האט דאך געוואוסט אז איך בין 'ליובאוויטש' [=האדמו"ר מ] 'תולדות אהרן' הי' לפני כמה שנים בניו יורק, נפגשנו, ודיברנו בלימוד, ועם מלווי הוא דיבר כמו 'ליובאוויטש' – הוא הרי ידע שאני 'ליובאוויטש'.

בכל זאת, ער²² איז [=הוא] לגמרי מן הצד.

און דארטן²³ איז אויך געווען 'גוזמאות' [=ושם גם הי' 'גוזמאות']?

הנ"ל: אני לא יודע בדיוק, הגענו לאה"ק בשבוע שלאחמ"כ.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: זיינען זיי נאך אבער געזעסען דעמאלט אין 'בית הסוהר' עטליכע בחורים, מ'האט זיי ערשט ארויס געלאזט אין א וואך שפעטער [=אז עוד ישבו כמה בחורים ב'בית הסוהר', הם שוחררו רק שבוע לאחמ"כ].

בכל אופן, צו אייער מחותן האט דאס ניט [=זה לא קרה למחותן שלך]?

הנ"ל: לא, הוא יהודי יקר ויש לו כולל אברכים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: וואו וועט לערנען אייער אייניקל [=איפה ילמד הנכד שלך]?

הנ"ל: הוא יהי' ראש הכולל.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אין זיין כולל [=בכולל שלו]?

הנ"ל: לא. בעצם, הוא עוד לא החליט אם להשאר באה"ק.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: איצטער האט איר א חלק ונחלה אין ירושלים עיה"ק [=עכשיו יש לכם חלק ונחלה בירושלים עיה"ק].

הנ"ל קם ואמר: שהרבי יוליכנו לאה"ק.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: איך וועל בא אייך בעטן וועגן דעם בריוו וואס איר זאגט, איך האב ליב אז ס'וועט זיין געשריבן באופן מדוייק, איז וועט איך בעטן איימיצן אז ער זאל מיר אנשרייבן בדיוק ווי ס'הייסט די ישיבה [=אני רוצה לבקש משהו בקשר למכתב שאתה מדבר עליו, אני אוהב שזה כתוב באופן מדוייק, אני מבקש שמשהו יכתוב בדיוק איך נקראת הישיבה].

הנ"ל: ר' אברהם שם טוב יכתוב.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: א גרויסן יישר כח און א גוט מועד, און דערמאנען אייך וועגן 'ברכת כהנים' – איז מסתמא דארף מען אייך ניט, ו"אין מזרזין אלא למזרזין"²⁴ [=יישר כח גדול וחג שמח, תזכורת אודות 'ברכת כהנים' – מסתמא אתה לא צריך, ו"אין מזרזים אלא למזרזים"].

הנ"ל: בהיותי באה"ק חשבתי על כ"ק אדמו"ר שליט"א כל יום בברכת כהנים, בתפילות שחרית ומוסף.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: איר האט געדוכנט יעדן טאג [=עלית [לדוכן] כל יום]?

הנ"ל: כן.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: און אעפ"כ זיינט איר פון דארט אוועקגעפארן [=ואעפ"כ נסעת משם]?

איר האט געדוכנט צוויי מאל. אזוי איז דער סדר מער ניט ווי אין ירושלים? [=עלית [לדוכן] כמה פעמים. זה הסדר רק בירושלים].

הנ"ל: גם בבני ברק.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: יישר כח אז איר האט מיר אין זינען געהאט אין ירושלים [=יישר כח שכיוונת עלי בירושלים].

*

הנ"ל: נכדי הי' אצלי בליל הסדר ושאל על דברי האר"י ז"ל²⁵ "הנזהר ממה שהו חמץ בפסח – מובטח לו שלא יחטא כל השנה" – הרי רואים²⁶ שרבי ישמעאל בן אלישע הטא את הנר בשבת, ובוודאי נזהר ממה שהו חמץ בפסח?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אפשר איז די מעשה פון רבי ישמעאל געווען אין שבת חוה"מ פסח [=אפשר שהמעשה של רבי ישמעאל הי' בשבת חוה"מ פסח].

חוה"מ פסח הוא הזמן היחיד בשנה שגם אדם שנזהר ממה שהו חמץ בפסח יכשל, כיון שעוד לא עברו ימי חג הפסח בשלימות.

*

בסיום היחידות, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: 'שמחת יו"ט' איז דאך א מ"ע מהתורה²⁷, איר זאלט האבן א אריכות ימים ושנים טובות [= 'שמחת יו"ט' זה הרי מ"ע מהתורה, שתזכה לאריכות ימים ושנים טובות].

-
- (1) פסחים בסופה.
  - (2) הרב נחום דב ברייער [האדמו"ר מבויאן] הסכים לקבל את הנשיאות רק בשנת תשמ"ה.
  - (3) בספרו, שמע ישראל.
  - (4) ח"א יח, א. יב, א.
  - (5) שעהיוה"א פ"ז.
  - (6) ראה פסחים נו, א. ספרי ואתחנן פל"א. ובכ"מ.
  - (7) שעהיוה"א שם. תו"א וארא נה, סע"ב. ואילך.
  - (8) בראשית א, ה.
  - (9) שם ח.
  - (10) שם יג.
  - (11) פרש"י ברכות יג, ב. הובא בב"י או"ח סס"א.
  - (12) ראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 111.
  - (13) ראה שו"ע או"ח סצ"ב בהגהה.
  - (14) לב, ב.
  - (15) שבת קל, א ואילך.
  - (16) תנחומא חוקת ח. במד"ר חקת פי"ט, ז. וראה תולדות תנאים ואמוראים ח"א ע' 162.
  - (17) שו"ת דברי אפרים אליעזר.
  - (18) הכוונה לנכדיו של הנ"ל.
  - (19) גדה ל, ב.
  - (20) נדרים ח, א.
  - (21) כ"ז שבט, תשכ"א.
  - (22) הכוונה למחותנו של הנ"ל.
  - (23) הכוונה ל'תולדות אהרן'.
  - (24) ספרי נשא בתחלתו. במדב"ר פ"ו, ו. וראה מכות כג, א.
  - (25) באה"ט או"ח ר"ס תמוז. וראה זח"ג רפב, ב (ובנצו"ז שם).
  - (26) שבת יב, ב.
  - (27) שו"ע אדה"ז סתקכ"ט ס"ו.

עד

[יום ד', כ"ה ניסן תשמ"א]

יחידות לתי לוי יצחק גינזבורג לקראת חתונתו:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אתה מבין אידיש?

הנ"ל הנהן בראשו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: העיקר הוא שיהיו ההכנות לחתונה והחתונה עצמה בשעה טובה ומוצלחת, שתבנו בית חסידותי על יסודי התורה והמצוה¹, תפיצו אור וחום סביבכם, ותפיצו את התורה והמצוות, ובפרט בהפצת המעיינות.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א²: בנוגע להסתדרותכם אחרי החתונה, אם ללמוד ב'כולל' חצי יום או יום שלם, או לעסוק בעסקנות, ואודות מקום מגוריכם – עליכם להחליט בהתייעצות עם המשפיע של 'תו"ת' באה"ק כשתחזור לשם, לפי המצב שיהי' אז באה"ק, כיון שישנם שם עכשיו כו"כ שינויים, ובפרט בנוגע לתקציב וכו', וממילא מוקדם להחליט עתה בנוגע לזה.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: תתברכו בבנים ובנות עוסקים בתורה ובמצוות, ותלכו מ"חיל אל חיל"³ בתורה ובמצוות⁴.

אני אתן לך דולר, כשתבוא לאה"ק תחליפו במטבע המדינה, ותתנו לצדקה שם, וגם זה יוסיף בברכה.

(1) חסר קצת ברכות.

(2) הנ"ל כתב בפתק – שהבינו, ע"פ עצת 'ידידים מבינים', כי רצון קדשו שהם יצאו לשליחות בטברי', והם מבקשים הסכמה וברכה לשליחות זו, וכמו"כ שאל האם ללמוד בכולל במשך חצי יום או יום שלם.

(3) תהלים פד, ח.

(4) כ"ק אדמו"ר שליט"א ברך בעוד ברכה, וחסר.

עה

[ניסן תשמ"א]

יחידות לר' שלמה טאלר ורעייתו מרת לאה חנה :

כ"ק אדמו"ר שליט"א¹: האם הילדים רשומים ב'צבאות ה'?"

*

הנ"ל עמדו לצאת, וכ"ק אדמו"ר שליט"א שאל: עוד משהו?

ר' שלמה טאלר: אני מבקש ברכה לזכות לעוד ילדים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: נכון הדבר, שהרי כתוב² ש"אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף", וכשהם יכלו – אזי משיח יבוא, דא³ [=כאן].

קינדער, און אלע קינדער זייער זיין גנרלים אין 'צבאות ה' [הילדים, וכל הילדים [שיבואו] – שיהיו גנרלים ב'צבאות ה'].

(1) מרת לאה חנה הייתה בהריון שהסתיים לפני הזמן.

(2) נדה יג, ב.

(3) הערת הנ"ל: באותו בוקר אמרתי לאחותי שאמנם יכול להיות שכ"ק אדמו"ר שליט"א הוא המשיח, אבל זה לא בטוח.

עו

[ניסן תשמ"א]

יחידות לת' יוסף טייב:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אודות הלימודים בישיבה – עליך לדאוג ל'חברותא' טובה, ולאחמ"כ תיכנס לישיבה.

שתהי' לך הצלחה בהפצת יהדות בסביבתך, ובקירוב בני משפחתך לתורה ולמצוות.

עז

[יום ב', כ"א אייר תשמ"א]

יחידות לרב ניסן נעמנוב:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כיון שנדפסו לאחרונה כמה ספרי 'מאמרים' – לכן צריכים ללמוד אותם, כי באם לא ילמדו אותם הרי זה לבטלה ח"ו.

אויב מ'וועט ניט לערנען – קען מען 'כאפן א שנעל אין נאז' [=אם לא לומדים – יכולים לקבל צביטה באף].

לפני שנדפסו הי' תירוץ – שאינם בנמצא, אבל כעת שנדפסו דארף מען זיי לערנען [=צריך ללמוד אותם].

ובדוגמת המסופר¹ אודות המלך שלא נתן ליהודים לעלות לרגל, ואחריו בא מלך שהסיר את העגלים והתיר לבנ"י לעלות לרגל, ואיתא ע"ז² שבפרט אחד הנה המלך השני הוא יותר גרוע מהראשון, כי כשהראשון לא נתן לבנ"י לעלות לרגל ולא עלו – הנה ה'קולר' תלוי בצווארו של המלך, אבל כעת שהסירו את המניעה ובנ"י אינם עולים – הרי בנ"י אשמים בזה. וכמו"כ בנדו"ד.

צי מ'וועט יע לערנען אדער ניט – איז אבער עוד 'ידי נטוי' [=בין אם כן ילמדו ובין אם לא – הרי עוד 'ידי נטוי'], ואמשיך להדפיס ספרים נוספים.

(1) מלכים-א יב, כו.

(2) גיטין פח, א.

עח

[יום ד', ט' סיון תשמ"א]

יחידות לרב שלום דובער וולפא:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מסתמא מסרו לך מה שכתבתי על הפתק שלך¹, שצריך להדפיס עוד מהדורה של הספר דעת תורה, שחוץ מזה שמאז שהודפס נתחדשו כמה עניינים, הרי העיקר שמה שכתוב בספר שאמרתי בזמנו בתור השערה שיהי' כך וכך, הנה עכשיו רואים בעוונותינו הרבים, שאמנם כך נהי' בפועל – שמזה שהחזירו את סיני למצרים וכן שוויתרו בלבנון (במבצע 'ליטני'), הרי אח"כ היו מזה צרות צרורות.

כמו"כ, מה שאמרתי שיגיע זמן שיצטרכו לפעול בתוקף, הנה עתה רואים שאמנם מוכרחים לפעול בתוקף, אבל עכשיו הוא באופן אז מען דארף זיך רייצען מיט די גאנצע

וועלט [=צריך להתגרות עם כל העולם] וכל זה הוא במצב שכבר אין את סיני ואין את השטחים ואין את הנפט.

לכן צריך להדפיס שוב את ה'דעת תורה', לא רק בכדי לקבל עוד תשובות של רבנים כי אין לדבר סוף (רק אם יש כבר תשובות מוכנות אצלך אפשר להדפיס), אלא פשוט כדי להצביע על העובדות היבשות, שמכך שהחזירו ושוויתרו – הי' רק צרות צרורות. כשיכתבו זאת בצורה ברורה, הרי גם אלו שקודם אמרו אחרת, וכבר השתנתה דעתם אבל מתביישים להודות בכך – כוונתי לרבנים, הרי עתה כשיפורסמו העובדות, לא יתביישו. לכן, חוץ ממה שלהדפיס את הספר שוב זהו ענין בפני עצמו, הרי צריך להדפיס עם כל ההוספות הנ"ל.

*

בסיום היחידות, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: הצלחה רבה ומופלגה בכל המוסדות ומתוך הרחבת הנפש והרחבת הגוף, והרחבה כפשוטה, כוונתי פשוט הרחבה בכסף ותקציבים וכו', ושתהי' לך פתיחת המוח והלב והשכל וההרגש.

(1) ראה ליקוט מענות קודש תשמ"א ע' 18.

עט

[יום ה', ט' סיון תשמ"א]

יחידות לרב שלמה נח קרול:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אינני מרוצה מתחושת שביעות הרצון הקיימת במחנה החרדי מכך שנפתחו עוד כמה ישיבות ל'חוזרים בתשובה'. אין כל מקום לשביעות רצון, כיון שלצד השמאל נגרפים עוד יותר יהודים.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א הביע את דאגתו ממצבה של היהדות החרדית באה"ק, ובין הדברים אמר: אני צופה ירידה בכח הדתי בכנסת הבאה.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: ארה"ב שמחה מאוד מפעולת ישראל בהפצצת הכור האטומי בעיראק. אך (כמובן) היא אינה יכולה להביע את שמחתה בגילוי.

פ

[יום ה', ט' סיון תשמ"א]

יחידות לא' ובנו¹:

כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה לבן ושאל: איזה דרגא יש לך ב'צבאות ה'?"
הנ"ל: אין לי דרגא.

כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר: כדי לחבוש כובע כזה, צריך מספר דרגות ונקודות.

(1) מצרפת.

(2) הנ"ל חבש כובע של מפקד בעל דרגא ב'צבאות ה'."

פא

[יום ב', י"ג סיון תשמ"א]

יחידות למר יהודה איסק :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אתה לא צריך להגביל את פעולותיך לחב"ד בלבד, אלא לעבוד עם כל החוגים.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר אודות תוכניות הטיפול של הנ"ל.

*

הנ"ל ביקש בקבוק משקה עבור בית חב"ד בחולון.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אני אתן לך בהתוועדות.

פב

[יום ב', י"ג סיון תשמ"א]

יחידות לת' צבי הירש נאטיק וכלתו מרת איטא לאה שוחאט לקראת חתונתם :

כ"ק אדמו"ר שליט"א: דער אויבערשטער זאל אייך בענטשן און מצליח זיין, יעדערן פון אייך און ביידן צוזאמען, סיי בגשמיות סיי ברוחניות [=שהקב"ה יברך אתכם ויצליח אתכם, כ"א מכם ושניכם ביחד, בגשמיות וברוחניות],

ובנקודה הפנימית – פארענדיקן די הכנות צו דער חתונה אין א גוטן אופן, און אין א הצלחה דיקן אופן און אין א חסידישע אופן [=ובנקודה הפנימית – לסיים ההכנות לחתונה באופן טוב, באופן מוצלח ובאופן חסידותי].

און זאל זיין די חתונה בשעה טובה ומוצלחת, און מאכן ליכטיק און ווארעם ארום זיך דורך פארשפרייטן "נר מצוה ותורה אור"¹, און דאס זאל נאך מוסיף זיין בברכת ה' – זאל זיין א 'בנין עדי עד' על יסודי התורה והמצוה, זיין געבענשט בדור ישרים יבורך [=ושהחתונה תתקיים בשעה טובה ומוצלחת, ולהאיר ולחמם את הסביבה ע"י הפצת "נר מצוה ותורה אור", וזה יוסיף בברכת ה' – שיהי' 'בנין עדי עד' על יסודי התורה והמצוה, ותבורכו בדור ישרים יבורך].

און ביז דער חתונה, און נאך דער חתונה – גיין מ"חיל אל חיל"² בכל עניני תורה ומצוותי' [=ועד החתונה ולאחרי החתונה – שתלכו מ"חיל אל חיל" בכל עניני תורה ומצוותי'].]

און איך וועל געבן יעדערן פון אייך צו א דולר, און אין טאג פון דער חתונה וועט איר אים אפגעבן אינדערפרי אויף צדקה אדער דעם חילוף, און דאס זאל נאכמער

מוסיף זיין בברכת ה' בכל המצטרך [=ואני אתן לכ"א מכם דולר, ובבוקר ביום החתונה תתנו אותו או חילופו לצדקה, ושוה יוסיף עוד יותר בברכת ה' בכל המצטרך].

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכ"א דולר ואמר: מ'זאל הערן בשורות טובות [=שנשמע בשורות טובות].

(1) משלי ו, כג.

(2) תהילים פד, ח.

פג

[יום ב', י"ג סיון תשמ"א]

יחידות למר ישראל גרנות ורעייתו מרת ורדה:

כ"ק אדמו"ר שליט"א ברכם, ובין הדברים ברך: שתהי' הרחבה במשפחה.

פד

[יום ג', י"ד סיון תשמ"א]

יחידות למר פנחס מאיר קלמס:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: שלום עליכם מר קלמס, שב בבקשה.

בנוגע למכתבך אודות ההצעה עבור 'סולמקס'¹ – זה לא הגיוני או תועלת מבחינה עסקית לשלם עבור משהו, שאולי יצליח רק בעוד שנתיים או שלוש. בדרך כלל, עצתי היא להתייעץ עם אנשים מנוסים.

כדאי יותר לשנות את התכנית למשהו שיש בו פחות סיכון. בתקופה זו של חוסר ודאות מוטב שיהיה בידכם משהו יותר ממשי, זו תקופה שבה דברים משתנים במהירות לא עוברים שני ימים רצופים בלא מהפכה. בנוגע לעסק הזה, אינני חושב שיש בידך אינפורמציה נכונה, לא נראה לי שעסק זה יכול להיות רווחי.

מתי אמורה להיות ההכנסה הראשונה?

הנ"ל: ייתכן שבתוך שנים עשר חודש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אם כן, מדוע הם מוכרים?! בדרך כלל אינני חשדן, אך עכשיו אני מדבר כאיש עסקים ולא כרב.

הנ"ל: קבלנו הסברים שאמנם לא סיפקו אותנו באופן הכי מושלם, אך הם נשמעים אמינים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: האם המוכרים קשורים למפלגות פוליטיות?

הנ"ל: לא, אבל הם עושים הרבה עסקאות עם הממשלה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: הם העסיקו את האנשים שלהם במשך שש שנים. ועכשיו, בשנה האחרונה, שבה הם אמורים להרוויח, הם רוצים למכור?!?

הנ"ל: הבעי' שלנו היא השגת הכספים הדרושים להפעלת השיטה של מר ירמיהו ברנובר. אם נוכל להשיג הכנסה מיידית, יהיה בכך יתרון גדול. שנית, אולי יהי' צירוף השיטה החדשה הזאת ובין שיטתו של מר ברנובר, דבר שיעשה אותה יותר יעילה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אם אתם מצרפים יחדיו שני עסקים חולים (אחד, שיהי' רווחי רק בעוד שנתיים. והשני, שבעליו מוכרים אותו) מה יצא לכם מזה? המשקיעים מעונינים לראות הכנסות. האם אינכם יכולים לעשות פרויקט ניסויי קטן הפועל היטב, גם אם זה יהי' בלי רווחים גדולים, מספיק אפילו כמה אגורות ליום, בכדי להראות שיש בידכם משהו שהוא תולדה של תחנת אנרגיית השמש של מר ברנובר?

הנ"ל: זה לא יוכל להיעשות בשנה הקרובה, ובכל זאת אנחנו זקוקים לכספים לשם פיתוח.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: המשקיעים ישאלו מה הם מקבלים ומתי, הם בוודאי ירצו לראות משהו קטן בדרך הנכונה ולא דוקא את כל ארבעת המיליונים. מה דעתך על תחנה ניסיונית קטנה?

הנ"ל: אינני חושב שזה אפשרי, אני צריך לשאול.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אינני מתלהב כ"כ מהשקעה של עוד כספים כדי לרכוש זכיון של מכתבים אוטוגרפיים אצל 'הרודס'. אינני חושב שבעידן טכנולוגי זה יש עתיד ממשי למפות עתיקות ולעתיקות בכלל, וזה איננו התחום שלך. בענין זה לא בקשת את עצתי, וכ"ק מו"ח אדמו"ר הי' אומר כי אם מישהו אינו מבקש את עצתך, אינך צריך ליעץ לו.

הנ"ל: כמדומני שכן התייעצתי עם הרבי בעניין זה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: לא, בקשת ברכה.

*

הנ"ל: האם ישנה התפתחות בהתכתבות עם הרב יעקובוביץ?²

כ"ק אדמו"ר שליט"א: הייתי עסוק מאד בשבועות האחרונים, ועדיין לא היתה לי אפשרות לענות, אעשה זאת בקרוב.

בזמן האחרון נכתבו הרבה מאמרים המאשרים את עמדתי. הסיבה האמיתית לכך היא, שמדי יום אני מקבל אישור נוסף לאמיתות חשדי ב'בגידה' שהיתה ב'קעמפ דיוויד', בכל יום שעובר מצטברים אצלי עוד גזרי עיתונים. בשבוע הבא אכתוב מכתב שלא ימצא חן בעיניו.

הוא כ"כ כעס כאשר אמרתי שהטרוריסטים לא הובאו למשפט. התפרסמה ידיעה רשמית, שהחיפושים אחרי ד"ר מנגלה הופסקו באמצע בהוראת דוד בן-גוריון, ולכן הוא מתהלך חופשי עד היום.

ידוע לרבים מפקידי השלטון, שבגלל הבחירות הממשלה לא רוצה להפעיל לחץ, שמא זה יזיק ליחסים עם אוסטרלי', וושינגטון או אש"ף.

ואודות ההתקפות האישיות – דוקא האירגון היחידי שלא מחה על הצהרותיו היתה תנועת 'לויבאוויטש', 'אגודת ישראל' מחתה, לאחר שכתב מה שכתב. אינני יודע מי סיפק לו מידע כוזב, הדבר ברור לגמרי לכולם.

*

הנ"ל: האם הרבי מסכים להצעה שבאופן קבוע, מדי חודש, יבקר אנשי שמי"ר³ ברוסי' הסובייטית?

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כרגע, בגלל הרדיפות שהתרחשו לאחרונה, מוקדם מכדי להתחיל בתכנית של ביקורים קבועים. אם הביקורים ייערכו מדי חודש או חודשיים, לא יהי אפשר לשמור אותם בסוד. באופן כללי הסובייטים יודעים, ומעלימים עין. אבל אם מישהו יסע לשם באופן קבוע, עלול הדבר לאלצם לנקוט עמדה... מוטב שאנשים יסעו מידי פעם. ואנחנו נדע אם חיפושיהם של אנשי המכס בכניסה לרוסי', גוברים או פוחתים.

מה עם אלה שנמצאים בפנים?

הנ"ל: ב"ה כולם בסדר, ובריאותם טובה.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א התעניין אודות מעשיהן והתקדמותן של בנותיו, וכן אודות בית בירושלים שניסו למכור, ולא הצליחו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: האם ניתן לחלק את הבית לחדרים או לדירות נפרדות? ערך הבית בודאי עלה בשנים האחרונות (כמובן, שאנחנו לא יודעים מה יקרה אחרי הבחירות).

הנ"ל: הבית כ"כ יפה, עד שקשה לנו להיפרד ממנו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אם כך, כדאי שלא תילחץ, אלא, תפעל לאט ותדחה זאת.

מה שלום אשתך? שהקב"ה יתן ברכתו, שאתה ובני ביתך תצליחו בעניני פנים וחוץ בגשמיות וברוחניות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו דולר, על מנת שימיר אותו בכסף אנגלי ואמר: אני נוהג לתת צדקה. אבל, אל תלמד ממני שצריך לתת רק דולר אחד.

(1) חודשיים קודם הנ"ל כתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א, שישנה הצעה שחברת 'סולמקס' תרכוש חברה ישראלית, שפיתחה תחנת כח לבית הרפואה 'תל השומר', שכוחה מגיע מקולטי שמש.
 (2) הרב יעקובוביץ פרסם את דעתו בעד מסירת שטחים תמורת שלום, ונגד אלו שחוששים מכך, במהלך השנים תשמ"א-ב, כ"ק אדמו"ר שליט"א (בתיווך מר קלמס) התכתב איתו והבהיר לו את עמדתו. סקירה על כך בהרחבה ראה ע' כפר חב"ד גליון 1000.
 (3) 'אגודת שומרי מצוות יוצאי רוסי'.

פה

[סיון תשמ"א]

יחידות לר' שניאור זלמן יפה, רעייתו מרת רייזל, נכדס פנחס לו
ונכדותיהם¹:

ר' שניאור זלמן יפה: כאשר הנכדים נוסעים לניו יורק, סדר היום שלהם מתהפך –
הם ערים בלילה וישנים ביום, הם גם לא עוזרים בבית כמו שצריך.

כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ושאל: מתי הם חוזרים לאנגלי?

הנ"ל: בעוד יומיים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הביט על הנכדים ואמר: יש לכם יומיים לעשות 'תשובה'.

*

בסיום היחידות, פנה כ"ק אדמו"ר שליט"א לר' שניאור זלמן יפה ואמר: תתן לכ"א
מהילדים 'שליחות מצווה'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכ"א מהנכדים שטר של שטרלינג.

(1) אחת – בתו של ר' שמואל לו, ושלושה – בנותיו של ר' אברהם יוסף יפה.

פו

[סיון תשמ"א]

יחידות לרב יוסף הכט, רעייתו מרת טילא הניה, בניהם מנחם מענדל
ושניאור זלמן ובתם:

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לילדים כסף, על מנת לתת לצדקה.

פז

[יום ד', י"ג תמוז תשמ"א]

יחידות לרבי אברהם משה רבינוביץ [האדמו"ר מסקוליא]:

הושמט מסיבות טכניות, ויודפס אי"ה בקובץ המלא.

פח

[יום ה', י"ד תמוז תשמ"א]

יחידות לרב שקאלניק:

הנ"ל ביקש ברכה עבור בחור¹ הסובל מ'מרה שחורה' ומבעיות שונות וכו'².

כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה להכניסו ליחידות'.

(1) מרוסי'.

(2) הבחור המתין בחוץ.

פ

[יום ה', י"ד תמוז תשמ"א]

יחידות לא¹:

הנ"ל: רעייתי סובלת כבר זמן רב מכאבי עיניים, ולא מצליחים למצוא את הסיבה לכאבה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: שהיא תקפיד לטעום יין מה'קידוש', וכן שתטבול את קצות אצבעותי בשיירי היין של ה'הבדלה' ותעביר אותן מעל לעיני', ועי"ז תמצא סיבת הכאבים.

(1 מאה"ק.

צ

[יום ה', י"ד תמוז תשמ"א]

יחידות לא' מאנ"ש¹:

כ"ק אדמו"ר שליט"א החזיר לו את ה'שסתום' שהמציא², ודיבר אודותיו.

*

הנ"ל: יש אצלי סכום כסף של צדקה שהוקדש עבור...

כ"ק אדמו"ר שליט"א: עדיף לא לייעד כסף מראש למטרה מסויימת, אלא, להפריש סתם, ואז ניתן להשתמש בכסף לכל מטרה שתהי' נחוצה אז.

(1 מאנגלי'.

(2 הנ"ל הכניס את זה לכ"ק אדמו"ר שליט"א מספר ימים קודם.

צא

[יום א', י"ז מנחם-אב תשמ"א]

יחידות לרב זלמן שמעון דבורקין לקראת נסיעתו בשליחות כ"ק אדמו"ר שליט"א להשתתף בהכנסת ס"ת של ילדי ישראל:

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו בקבוק משקה ואמר: זה מההתוועדות במוסקבה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו דולרים.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: תתחיל לכתוב אות בספר תורה החדש.

אתה נוסע בשליחותי, ובשליחות הרבנים ואנ"ש שכאן.

כשתחזור – תכנס אלי שוב.

צב

[שלהי מנחם־אב תשמ"א]

יחידות לרב זלמן שמעון דבורקין לאחר שחזר מנסיעתו בשליחות כ"ק אדמו"ר שליט"א להשתתף בהכנסת ס"ת של ילדי ישראל:

כ"ק אדמו"ר שליט"א: תמסור דיווח באוזני אלה ששלחו אותך – הילדים במחנה הקיץ של 'גן ישראל' בניו-יורק.

כ"ק אדמו"ר שליט"א התעניין בנוגע לביצוע כל פרטי השליחות, וכמו"כ התעניין בפרטיות על כל מהלך החגיגה, מי מהרבנים השתתפו ודיברו וכיו"ב.

צג

[תשמ"א]

יחידות לרב שמריהו גוראריה [הרשי"ג]:

הנ"ל ביקש רשות מכ"ק אדמו"ר שליט"א לעזוב את תפקידו כ'מנהל פועל' ויו"ר ישיבות 'תו"ת' ליובאוויטש, בגלל גילו ומצבו הבריאותי.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: יש לך שליחות מה'שווער' [=חותן], ואם הקב"ה נתן לך כוחות – אסור לך לעזוב את השליחות!

הנ"ל: העבודה קשה לי.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: תפחית ממספר השעות או תעבוד מהבית, אבל לעזוב את השליחות של ה'שווער' [=חותן] – אי אפשר.

צד

[תשמ"א]

יחידות לר' משה גבירץ, רעייתו ובנם:

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכ"א דולר ואמר לילד: קח ביד ימין. ראית כיצד אבא לקח? צדקה צריך לקחת ביד ימין.

כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה לר' משה גבירץ ואמר: בכלל, לתת צדקה זה אחד הדברים החשובים ביותר בחיינו.

צריך לתת צדקה ביד ימין, ותמיד לתת בחפץ רב ובשמחה. אפילו כאשר אומרים לך: אותו אחד שמבקש צדקה לא באמת זקוק לה, כיון שהוא בא לבקש – מגיע לו וצריך לתת לו.

צה

[תשמ"א]

יחידות לר' אליהו תורג'מן:

הנ"ל: אני חוזר לאה"ק.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הכניס את ידו לסירטוק, הוציא שטר של 50 שקלים, ונתן לו.

*

בסיום היחידות, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: תבדוק את התפילין והמזוזות.

צו

[תמוז תשי"מתשמ"א (?)]

יחידות לר' טוביה פלס ומשפחתו :

כשנכנסו, פנה כ"ק אדמו"ר שליט"א לר' טוביה פלס ואמר: לאמיר רעדן אין א שפראך וואס מיר ביידע קענען, און ס'איז גרינג פאר אונז פארשטיין איינער דעם צווייטן [=הבה נדבר בשפה ששנינו מכירים, ושבה קל לנו להבין האחד את השני]¹.

---

1) כ"ק אדמו"ר שליט"א עבר לדבר בעברית. הערת הנ"ל: מאז יחידות זו הי' יותר קל לי לדבר באידיש.

רשימת ימי יחידויות

יום ב', י"ז אדר ב' תשמ"א [20:00- [24:00	יום א', כ"ה תשרי תשמ"א [20:00- [1:05
יום ג', י"ח אדר ב' תשמ"א [20:00- [24:00	יום ב', כ"ו תשרי תשמ"א [12:00- [1:30 ¹ -20:00 ,17:30
*	יום ג', כ"ז תשרי תשמ"א [12:30 ² - [24:20-20:00 ,18:10
יום ג', כ"ד ניסן תשמ"א [20:00- [23:00	יום ד', כ"ח תשרי תשמ"א [20:00- [3:55
יום ד', כ"ה ניסן תשמ"א [20:00- [23:15	*
*	יום ב', כ"ג כסלו תשמ"א [20:00- [1:30
יום ב', כ"א אייר תשמ"א	יום ג', כ"ד כסלו תשמ"א [12:30 ² - [15:00
*	*
יום ה', ט' סיון תשמ"א [3:10-20:00]	יום ד', ט"ז שבט תשמ"א [20:00- [1:00 ¹
יום ב', י"ג סיון תשמ"א [2:30-20:00]	יום ה', י"ז שבט תשמ"א [20:00- [1:30
*	*
יום ד', י"ג תמוז תשמ"א [20:00- [24:30	
יום ה', י"ד תמוז תשמ"א [20:00- [3:30	

---

(1) ביומן אחר: 1:10.

(2) ביומן אחר: 12:00.

מפתח מראי מקומות

- כט. ערוך ע"פ בית משיח גליון 181 ע' 24, ע' כפר חב"ד גליון 10 ע' 7, שיחות קודש ח"א ע' 838.
- ל. יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- לא. יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- לב. יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- לג. ערוך ע"פ שיחות קודש תשמ"א ח"ג ע' 830, יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- לד. קובץ יחידויות ע' 69.
- לה. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 830.
- לו. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 830.
- לז. מקדש מלך ח"ד ע' תלב.
- לח. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 830.
- לט. ערוך ע"פ מקדש מלך ח"ד ע' תכ, שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 830.
- מ. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 830.
- מא. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 830.
- מב. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 830.
- מג. שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 821.
- מד. תפארת השליחות ע' 226.
- מה. שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 821.
- מו. שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 795.
- מז. ערוך ע"פ שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 800, בסוד שיח ח"ב ע' 75.
- מח. שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 800.
- מט. שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 821.
- נ. בית משיח גליון 1376 ע' 48.
- נא. יומן שנת "הקהל" בבית חיינו ע' 86.
- נב. שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 800.
- נג. מקדש מלך ח"ד ע' תלט.
- נד. בית משיח גליון 700 ע' 77.
- נה. בית משיח גליון 700 ע' 77.
- נו. בית משיח גליון 700 ע' 77.
- נז. תמליל מסרט ההקלטה.
- נח. התקשרות גליון קמג ע' 10.
- נט. תשורה – כ"א סיון תשע"ט (רביסקי) ע' 36.
- ס. ערוך ע"פ שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 825, יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- א. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 824.
- ב. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 825.
- ג. תשורה – י"ד כסלו תשפ"ד (מזרחי) ע' 35.
- ד. תשורה – כ"ח סיון תשפ"ד (לאבקאווסקי) ע' 67.
- ה. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 825.
- ו. תשורה – כ"ב כסלו תשע"ז (בלוי) ע' 38.
- ז. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 825.
- ח. ערוך ע"פ מצוה עלינו לספר ע' 14, שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 826, יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- ט. ערוך ע"פ יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון, שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 826.
- י. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 826.
- יא. ערוך ע"פ שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 826, יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- יב. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 826.
- יג. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 826.
- יד. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 826.
- טו. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 826.
- טז. ערוך ע"פ יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון, שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 826.
- יז. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 826.
- יח. ערוך ע"פ בית משיח גליון 1144 ע' 52, ראיון.
- יט. מקדש מלך ח"ב ע' 409.
- כ. בית משיח גליון 1181 ע' 22.
- כא. בית משיח גליון 662 ע' 30.
- כב. בית משיח גליון 1392 ע' 26.
- כג. ע' כפר חב"ד גליון 2035 ע' 72.
- כד. ברכה והצלחה ע' 90.
- כה. יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- כו. יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- כז. יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- כח. שיחות קודש תשמ"א ח"א ע' 826.

- עז.** ערוך ע"פ שיחות קודש תשמ"א ח"ג ע' 821, יומן שנת "הקהל" בבית חיינו ע' 138.
- עת.** תשורה – כ"ד סיון תשע"ח (הלפרין) ע' 63.
- עט.** שיחות קודש תשמ"א ח"ג ע' 826.
- פ.** בית משיח גליון 462 ע' 14.
- פא.** שיחות קודש תשמ"א ח"ג ע' 827.
- פב.** תשורה – כ"ח אדר תשס"ד (ראזנשטיין) ע' ד.
- פג.** ורבים השיב מעון ח"ב ע' 19.
- פד.** עצת הרבי תנחני ע' 98.
- פה.** זמן יחידותינו ע' 12.
- פו.** זמן יחידותינו ע' 40.
- פז.** תמליל מסרט ההקלטה.
- פת.** ערוך ע"פ יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון, שיחות קודש תשמ"א ח"ד ע' 780.
- פט.** שיחות קודש תשמ"א ח"ד ע' 780.
- צ.** שיחות קודש תשמ"א ח"ד ע' 780.
- צא.** יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- צב.** מהעתקה.
- צג.** ערוך ע"פ בית משיח גליון 1258 ע' 28, התוועדות עם הרב דיסקין.
- צד.** מראיון.
- צה.** בית משיח גליון 837 ע' 28.
- צו.** תשורה – כ"ט חשון תשע"ט (וולף) ע' 33.
- סא.** ערוך ע"פ שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 826, ע' כפר חב"ד גליון 16 ע' 4, יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- סב.** ערוך ע"פ שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 826, יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- סג.** ערוך ע"פ שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 826, יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- סד.** יומן ר' מיכאל אהרן זליגסון.
- סה.** שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 825.
- סו.** שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 826.
- סז.** שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 825.
- סת.** ערוך ע"פ ע' כפר חב"ד גליון 16 ע' 4, שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 825.
- סט.** ע' כפר חב"ד גליון 16 ע' 4.
- ע.** ע' כפר חב"ד גליון 16 ע' 4.
- עא.** שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 825.
- עב.** ערוך ע"פ שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 825, בית משיח גליון 213 ע' 46, התקשרות גליון תפה ע' 13.
- עג.** ערוך ע"פ שיחות קודש תשמ"א ח"ג ע' 815, ע' כפר חב"ד גליון 2013 ע' 36.
- עד.** ערוך ע"פ מכתב ר' חלוי"צ גינזבורג למשפחתו (נעתק ב'ניצח' ע' 8), בית משיח גליון 462 ע' 14.
- עה.** בית משיח גליון 1355 ע' 24.
- עו.** שיחת השבוע גליון 1056 ע' 4.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א

יהי רצון שירווח רוב נחת מהסידיו, מבניו
ושלוחיו בכלל, ומבניו תלמידי התמימים בפרט,
וינהיג את כולנו מתוך בריאות נכונה, ויוליכנו
קוממיות לארצנו הקדושה, בגאולה האמיתית
והשלימה, תיכף ומי"ד ממ"ש!

* * *

לזכות

מנחם מענדל שיהי' אהרוני

לרגל בר המצוה שלו

שיזכה לעשות את רצון כ"ק אדמו"ר מה"מ
בשלימות, מתוך הרחבה בגשמיות ורוחניות,
ויזכה לגאולה האמיתית והשלימה, יחד
עם כל בני ישראל, תיכף ומי"ד ממ"ש!

לזכות

משפחת אהרוני שיהיו

שיזכו לעשות את רצון כ"ק אדמו"ר מה"מ
בשלימות, מתוך הרחבה בגשמיות ורוחניות,
ויזכו לגאולה האמיתית והשלימה, יחד
עם כל בני ישראל, תיכף ומי"ד ממ"ש!

* * *

לזכות עורך קובץ זה

שניאור זלמן שיהי' אהרוני

שיזכה לעשות את רצון כ"ק אדמו"ר מה"מ
בשלימות, מתוך הרחבה בגשמיות ורוחניות,
ויזכה לגאולה האמיתית והשלימה, יחד
עם כל בני ישראל, תיכף ומי"ד ממ"ש!

לזכות מרת

שמחה שתחי' סלמון ומשפחה

שתזכה לעשות את רצון כ"ק אדמו"ר מה"מ בשלימות, מתוך הרחבה בגשמיות ורוחניות, ותזכה לגאולה האמיתית והשלימה, יחד עם כל בני ישראל, תיכף ומי"ד ממ"ש!

* * *

לע"נ

אהרן בן אברהם

פסיה בת חיים

שיזכו לעילוי נשמה הכי גדול – בהתלבשותם בגוף גשמי, בהתגלות כ"ק אדמו"ר מה"מ, יחד עם כל בני ישראל, בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומי"ד ממ"ש!

לזכות התמימים שסייעו להוצאת קובץ זה לאור

ישראל בן יוכבד צ'רנע

מנחם מענדל בן רישא

שניאור זלמן בן יעל

שיזכו לעשות את רצון כ"ק אדמו"ר מה"מ
בשלימות, מתוך הרחבה בגשמיות ורוחניות,
ויזכו לגאולה האמיתית והשלימה, יחד
עם כל בני ישראל, תיכף ומי"ד ממ"ש!

